

2024-03-07

Kretsloppsplan 2023-2030

Kommunal plan om förebyggande och hantering av avfall

**SÄTERS
KOMMUN**

SAMHÄLLSBYGGNAD

Dokumentinformation

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Omfattar
Kretsloppsplan 2023-2030	Plan	Sätters kommunkoncern
Dokumentägare	Dokumentansvarig	Publicering
Sektorchef samhälls- byggnadssektorn	Återvinningsansvarig	sater.se Författningssamling
Beslutsinstans	Beslutad	Diarienummer
Kommunfullmäktige	2024-04-25, § 51	KS2024/0101

Författningsstöd
Revidering
Bör revideras senast

Innehåll

1	Inledning	4
2	Mål	6
2.1	Hushåll	6
2.1.1	Hushållens konsumtion	7
2.1.2	Hushållens avfallshantering	7
2.1.3	Mål för hushåll, 2030	9
2.2	Kommunala verksamheter och kommunala bolag	10
2.2.1	Kommunens verksamhet och avfallshantering	10
2.2.2	Matsvinn	11
2.2.3	Avlopp och slam	11
2.2.4	Nedskräpning	11
2.2.5	Nedlagda deponier	12
2.2.6	Bygg- och rivningsavfall	12
2.2.7	Schaktmassor	13
2.2.8	Mål för kommunala verksamheter och kommunala bolag, 2030	14
3	Kretsloppsplanens prioriterade avfallstyper	15
4	Kretsloppsplanens genomförande	16
4.1	Organisation	16
4.2	Verksamhetsplan och budget	16
4.3	Åtgärder	17
4.4	Uppföljning	17
4.5	Fysisk planering	17
4.6	Strategisk länssamverkan	18
4.7	Kommunikation	19
5	Metod för framtagning av Kretsloppsplanen	20
6	Förklaringar	21

1 Inledning

Alla kommuner i Sverige ska enligt 15 kap miljöbalken (1998:808) ta fram en plan för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering, vilken ska fastställas i kommunfullmäktige.

I Sätters kommun har vi valt att kalla denna plan för Kretsloppsplan.

Kretsloppsplanen har tagits fram i ett samarbete mellan kommunerna i Dalarna under 2022 - 2023. Planen gäller för perioden 2023 - 2030.

Syftet med kretsloppsplanen är att påvisa var vi behöver vara år 2030 i vårt arbete med att minska avfall, öka resursutnyttjandet och säkerställa en ren och giftfri miljö.

Planen avser att samla alla kommuner, Region Dalarna, Länsstyrelsen, och andra aktörer i att gemensamt arbeta för att åstadkomma ett mer hållbart samhälle där Dalarna tar ansvar för att minska sin klimatpåverkan.

Sätters kretsloppsplan är central för att nå en mer resurseffektiv och cirkulär kommun.

Planen berör alla som bor eller verkar i Sätters kommun, det vill säga både kommunala sektorer, kommunala bolag, företag och kommunens medborgare.

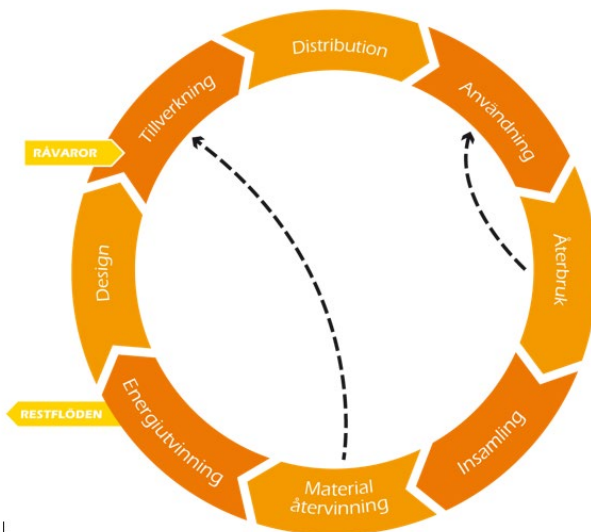
Planen styr främst kommunens arbete samt om rådighet finns påverkas även privat verksamhet, exempelvis gällande byggavfall och schaktmassor samt tillsyn.

Figur 1. EU:s avfallshierarki

Avfall ska tas om hand enligt EU:s avfallshierarki där målet är att sträva uppåt i trappan. Det är en prioritetsordning för hur avfallshantering inom EU utformas. Den prioriterar i första hand att förebygga att avfall överhuvudtaget uppkommer. Avfallshierarkin leder till att skapa den ekonomiska modell som kallas för cirkulär ekonomi där minimal mängd avfall uppstår.

Figur 2. Modell för Cirkulär ekonomi. Bild från Energiintelligent Dalarna

För att skapa bästa möjliga förutsättningar till kretsloppsplanens genomförande har planen beaktat "Dalastrategin" och samordning sker med "Energiintelligent Dalarna" som fokuserar på samverkan för att skapa en cirkulär ekonomi. Samverkansgruppen leds av Länsstyrelsen och Region Dalarna och innefattar även kommuner och näringsliv.

Expertgruppen Normskifte har i sin rapport till Delegationen för Cirkulär Ekonomi identifierat tre faktorer som kan främja skiftet till en cirkulär ekonomi:

- En kombination av styrande och stöttande insatser har bäst effekt för att driva förändring.
- Skapa emotionell styrning, d.v.s. det är inte primärt mer evidens som behövs för att motivera till handling, utan det är de känslomässiga motiven som behöver förstärkas.

- Individer måste kunna identifiera sig och känna sig inkluderade, d.v.s. normskiftet till en cirkulär ekonomi, kan inte begränsas till att inkludera enbart specialintresserade individer med en viss värdegrund.

I alla områden är det viktigt att utveckla tillsyn som effektivt verktyg för att sträva uppåt i avfallshierarkin och minska klimatpåverkan.

2 Mål

Samtliga kapitel redovisar följande;

Mål avses uppnås 2030 och utgår om inte annat anges från år 2022 som referensår.

Klimatnytta om mål uppnås beräknas om möjligt utifrån Avfall Sverige rapport 2023:01 (förebyggande) eller rapport 2019:19 (materialåtervinning).

2.1 Hushåll

Berörda Globala hållbarhetsmål:

Berörda Nationella miljö kvalitetsmål:

Begränsad
miljöpåverkan

Giftfri miljö

Levande sjöar
och vattendrag

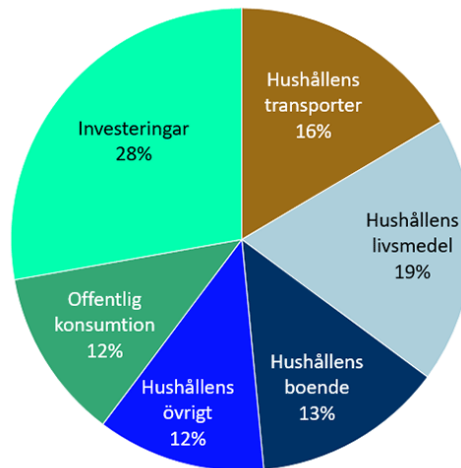

God bebyggd
miljö

2.1.1 Hushållens konsumtion

Hushållens konsumtion har en stor betydelse för klimatpåverkan i Sverige. Naturvårdsverket¹ anger att cirka 60 % av de konsumtionsbaserade utsläppen kommer från hushåll och motsvarar cirka 4,5 ton CO₂e² per person. Det innebär att hushållens konsumtion i Dalarna bidrar med cirka 1,3 miljoner ton CO₂e per år.

Figur 3. Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp år 2020, Naturvårdsverket (cirka 60 % kopplat till hushållen).

Till år 2030 behöver vi utveckla en mer hållbar konsumtion som leder till mindre mängder avfall och minskad miljö- och klimatpåverkan.

2.1.2 Hushållens avfallshantering

För att minska avfallet är det viktigt att återbruka mera, men också att sortera till materialåtervinning.

Det bästa återbruket sker direkt genom hushållens försorg genom second hand och olika köp och sälj funktioner. Det som ändå kommer in på återvinningscentralerna ska på ett enkelt sätt kunna lämnas till återbruk.

Under planperioden sker omvälvande förändringar på lagstiftningsområdet som påverkar alla hushåll markant. Kommunen övertar insamlingsansvar för

¹ Konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp per person och år

² CO₂e = koldioxidekvivalenter. Förklaring av ord och begrepp finns i kapitel 6, Förklaringar.

förpackningar³ 2024-01-01 och fastighetsnära insamling ska vara införd senast 2027-01-01. Det innebär att Sätters kommun står inför utmaningar i att utveckla insamlingssystem som kommer kräva omfattande investeringar och resurser samt påverkan på fysisk planering och logistik.

Syftet med fastighetsnära insamling är att nå högre materialåtervinning av förpackningar och därmed minska mängden avfall till förbränning. Producentansvaret är fortfarande kvar och kommunerna ska ges ersättning för insamlingen med målet att nå full kostnadstäckning.

Från och med 2024 blir det också obligatoriskt krav på utsortering av matavfall för alla hushåll.

Mängden restavfall i Dalarna uppgick år 2022 till cirka 120 kg/person. Trenden är sjunkande med en minskning på cirka 20 % sedan 2015. För närvarande är endast cirka 35–40 % rätt sorterat. Om restavfallet halveras⁴ så bedöms klimatpåverkan minska med cirka 15 000 ton CO₂e.

Grovavfall utgör cirka 45 % av den totala avfallsmängden från hushåll i Dalarna. Cirka 225 kg/person lämnades in vid kommunernas återvinningscentraler år 2022 och trenden är relativt konstant sedan 2015. Av dessa mängder återbrukas mindre än 3 % och cirka 20 % går till materialåtervinning. Cirka 60 % förbränns. Detta vill kommunerna ändra på, mer ska återbrukas och materialåtervinnas. Om brännbart grovavfall halveras⁵ så bedöms klimatpåverkan minska med cirka 11 000 ton CO₂e.

Andra viktiga delar är att utveckla fossilfria transporter inom avfallshantering.

Farligt avfall från hushåll är alltid högt prioriterat och arbete sker löpande för att minska uppkomsten av farligt avfall och säkerställa en miljösäker insamling och behandling.

Till år 2030 behöver vi minska mängden avfall till förbränning. Vi behöver fortsätta förebygga användning av farligt avfall och säkerställa att farligt avfall samlas in och omhändertas enligt lagkrav.

³ Främst papper, plast, metall, färgat glas, ofärgat glas

⁴ Minskning av innehållet i restavfall med 75% av förpackningar, tidningar, matavfall, textil och inert – klimatnytta räknas genom ökad materialåtervinning

⁵ Minskning av innehållet i brännbart grovavfall med 75 % av hård- och mjukplast, textil, förpackningar, tidningar och elskrot

2.1.3 Mål för hushåll, 2030

Mål 2030	Sätters kommun 2022	Mål 2026	Mål 2030	Ansvarig verksamhet i Dalarna kommun	Medel i Dalarna 2022
1. Mängd avfall ⁶ ska minska med 25%	489	428 kg/person (-12,5%)	367 kg/person (-25%)	Samhällsbyggnadssektorn	439 kg/person
2. Mängd restavfall ⁷ ska minska med 50%	135	101 kg/person (-25%)	68 kg/person (-50%)	Samhällsbyggnadssektorn	118 kg/person
3. Mängd brännbart grovavfall ⁸ ska minska med 50%	73	55 kg/person (-25%)	37 kg/person (-50%)	Samhällsbyggnadssektorn	55 kg/person

⁶ Mängd kommunalt avfall exklusive slam, trädgårdsavfall och återanvändning

⁷ Brännbart i kärl vid fastighet

⁸ Brännbart skrymmande avfall som lämnas i container på ÅVC. Även verksamheter lämnar grovavfall på ÅVC och dessa mängder ingår här.

2.2 Kommunala verksamheter och kommunala bolag

2.2.1 Kommunens verksamhet och avfallshantering

Berörda Globala hållbarhetsmål:

Berörda Nationella miljö kvalitetsmål:

Begränsad
miljöpåverkan

Giftfri miljö

Levande sjöar
och vattendrag miljö

God bebyggd
miljö

Kommunen har både kommunalt avfall, det vill säga avfall som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, samt verksamhetsavfall.

Det saknas uppgifter om avfallsmängder från kommunala verksamheter. Klimatnyttan och ekonomiska synergier bedöms bli betydande om avfallsmängderna minskar då kostnader för insamling och behandling är höga och stigande. Kommunala verksamheter omfattas också av kraven på insamling av förpackningar och obligatorisk insamling av matavfall från 2024.

Inköp och upphandling samt tillsyn är ett viktigt verktyg för att nå målen. Kommunerna i Dalarna upphandlar årligen för cirka 7 miljarder kronor. Än så länge saknas statistik över vad som köps in av olika produkttyper. Upphandlingsmyndigheten är en viktig nationell aktör och i Dalarna har Upphandlingsdialog Dalarna (UDD) varit en regional drivkraft (projektfinansierat). UDD har inget fortsatt uppdrag men det finns ett länsnätverk för upphandlare.

Myndighetstillsyn kan bidra till att verksamheter uppmärksammas och vid behov föreläggs om krav för att följa aktuell lagstiftning. Aktuellt inom avfallsområdet är bland annat nya förordningen om förpackningar som omfattar serveringsställen (2024) och evenemangsarrangörer samt kraven på sortering av byggavfall.

Till år 2030 behöver vi kraftigt minska mängden kommunalt avfall till förbränning genom att öka förebyggande, återanvändning och materialåtervinning. Vi behöver utveckla ett hållbart byggande avseende avfallsminimering, återbruk och om detta inte går, materialåtervinning.

2.2.2 Matsvinn

Matsvinn är ett viktigt område för kommunerna. Matsvinn är mat som slängs men som hade kunnat ätas om den hanterats på annat sätt. Matsvinn står för mellan 8-10 procent av allt utsläpp av växthusgaser i världen.

Ur klimatsynpunkt är det alltid mycket mer effektivt att förebygga matsvinn än att använda matsvinnet i biogasproduktion. Sämst är att förbränna mat.

Sedan 2018 har kostnätverket i Dalarna samarbetat och matsvinnet i Dalarnas skolor har sedan 2018 minskat från 52 g/portion (servering + tallrik) till 36 g/portion, en minskning med 31%. Målet i avfallsplan 2018 var 25 % till år 2022.

Till år 2030 behöver kommunerna utveckla hållbara måltider som ger bra förutsättningar för god hälsa och prestation. Strävan är att uppnå målet i Agenda 2030 om att halvera matsvinnet till år 2030.

2.2.3 Avlopp och slam

Avloppsresurserna slam och renat avloppsvatten står för en stor andel av Sveriges totala resursflöden och potentialen med resursåtervinning är mycket stor.

Till år 2030 behöver vi utveckla samarbete där växtnärings- och mullbildande ämnen i slam återförs på produktiv mark och renat avloppsvatten används för bevattning av olika ytor i samhället genom utvecklat kvalitetsarbete och utvidgat branschsamarbete.

2.2.4 Nedskräpning

Sedan 2018 finns ett regionalt nätverk som arbetat kontinuerligt med insatser för minskad nedskräpning.

Från 2024 gäller ny förordning om nedskräpning där producenter av förpackningar och tobak ska ersätta kommunerna för åtgärder för att minska nedskräpning. Det innefattar såväl tjänster som utrustning och det är Naturvårdsverket som betalar ut ersättningen.

Kommunerna ges också krav att samla in förpackningar från populära platser från 2026 med ersättning från producenterna via Naturvårdsverket.

Till år 2030 behöver vi bidra till ett renare och tryggare Dalarna genom att i samverkan mellan kommuner och aktörer arbeta med direkta skräpinsatser, attityder och beteenden för mindre nedskräpning samt styrmedel för påverkan.

2.2.5 Nedlagda deponier

I Dalarna fanns år 2022 68 nedlagda kommunala deponier i riskklass 1-2. Antalet har sjunkit i takt med att deponier omklassats till klass 3-4.

Nedlagda deponier kan påverka människors hälsa och miljön negativt genom förorening av mark, grund- och ytvatten samt utsläpp av deponigas.

Det finns behov av ett mer samlat grepp för att kommunerna ska kunna slutföra uppgiften att åtgärda kända nedlagda kommunala deponier.

Till år 2030 behöver kommunerna kontinuerligt arbeta för att minska risken med nedlagda deponier och ha en åtgärdsplan som säkerställer att alla kända kommunala nedlagda deponier är undersökta och vid behov omklassade. Nedlagda deponier som fortsatt är placerade i riskklass 1 och 2 efter undersökning, det vill säga de med prioriterade åtgärdsbehov, ska vara åtgärdade eller ha en åtgärdsplan till år 2030.

2.2.6 Bygg- och rivningsavfall

Berörda Globala hållbarhetsmål:

Berörda Nationella miljömål:

Begränsad
miljöpåverkan

Giftfri miljö

God bebyggd
miljö

Bygg- och rivningsavfall är ett viktigt område då det uppkommer stora mängder bygg- och rivningsavfall och dessa har stor miljö- och klimatpåverkan. Det saknas dock uppgifter på mängd byggavfall i Dalarna.

Den vanligaste behandlingen av bygg- och rivningsavfall är att det återvinns som konstruktionsmaterial, följt av deponering och energiåtervinning. Konventionell materialåtervinning, som återvinning av metaller, plast och papper, står för endast 2 procent.

Till år 2030 behöver vi utveckla ett hållbart byggande avseende avfallsminimering, återbruk och om detta inte går, materialåtervinning.

2.2.7 Schaktmassor

Schaktmassor uppkommer också i stora volymer vid byggprojekt och innebär ofta resursslöseri då det är vanligt att de styrs till någon form av upplag eller täckning. Det kan också förekomma stora behov av massor. En bättre planering kring massor kan ge avsevärda synergier för miljö och klimat men också ekonomi.

Till år 2030 behöver vi utveckla resurssmart masshantering som minimerar onödiga transporter och optimerar resursanvändning av jord- och schaktmassor och funktionsmässigt likvärdiga material för användning i bygg- och anläggningsprojekt med beaktande av risker gällande miljö och hälsa samt invasiva arter. Det gäller också att tillvarata värdefull matjord.

2.2.8 Mål för kommunala verksamheter och kommunala bolag, 2030

Mål 2030	Sätters kommun 2022	Mål 2026	Mål 2030	Ansvarig verksamhet i kommun	Dalarna medel 2022
4. Mängd avfall från kommunens verksamheter ska minska med 25%	I kommunalt avfall ingår avfall från kommunala verksamheter som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, se mål 1-2. Till revidering 2026 avses mätbara mål anges för avfall från kommunala verksamheter som inte är kommunalt avfall (ex byggavfall, äldreomsorg) utifrån i Dalarna gemensamma riktlinjer, se åtgärd R14.				
5. Mängd avfall från kommunens verksamheter till förbränning ska minska med 50%	Se mål 4				
6. Dalarnas matsvinn i skolor ska understiga 30 g/portion (kommun-medel)	25 g/portion	25 g/portion	25 g/portion	Samhällsbyggnadssektorn	36 g/portion
7. Det kommunala avlopps-slammet ska så långt möjligt användas på produktiv mark	0 %	0 %	30 %	Samhällsbyggnadssektorn	<10%
8. Samtliga kända nedlagda deponier i riskklass 1-2 ska vara undersökta och riskklassade enligt MIFO fas 2. De med prioriterade åtgärdsbehov ska vara åtgärdade eller ha en beslutad plan för åtgärd.	0 (3)	1 (3)	3	Samhällsbyggnadssektorn	45 av 81
9. Beslutad masshanteringsplan	0		JA	Samhällsbyggnadssektorn	15 kommuner (0)

3 Kretsloppsplanens prioriterade avfallstyper

Utöver prioritering av farligt avfall, som nämns i punkt 2.1.2, prioriteras även följande avfallstyper för att de antingen genererar stora mängder avfall eller har en stor negativ miljö- och hälsopåverkan beräknat ifrån produktion till att avfallet behandlas. Statistik nedan avser hushållen i Dalarna:

Avfallstyp	Mängd 2022 ⁹	Klimatpåverkan, kg CO ₂ e/kg avfall ¹⁰
Restavfall	118 kg/person	3,0
Förpackningar	87 kg/person varav 50 kg lämnades på återvinningsstation 37 kg felsorteras i restavfall	Plast 3,7 Papper 0,7 Metall 2,3 Glas 1,3
Brännbart grovavfall ÅVC	55 kg/person	2,1
Matavfall	Matavfall (som slängs i kärl) 47 kg/person. Cirka 17 kg utgör ätbar mat. Utöver detta slängs cirka 18 kg ätbar mat i vasken. 22 kg matavfall felsorteras och läggs i restavfallet.	2,2
Plast	30 kg/person varav 9 kg lämnades vid återvinningsstation, 15 kg felsorteras i restavfall och 6 kg lämnas i brännbar grovavfallsfraktion på ÅVC	3,7
Textil	14 kg/person varav 1,6 kg lämnades i samlingsbehållare för återbruk och materialåtervinning, 5 kg felsorteras i	11,9

⁹ Bygger på Avfall Sveriges statistik och är den genomsnittliga mängden per person i Dalarna

¹⁰ Avfall Sverige rapport 2023:01. Siffran anger den klimatpåverkan avfallet beräknas ha jämfört med om avfallet inte uppstod (avrundat)

Avfallstyp	Mängd 2022 ⁹	Klimat- påverkan, kg CO ₂ e/kg avfall ¹⁰
	restavfall och 7 kg lämnas i brännbar grovavfallscontainer på ÅVC	
Elektronikavfall	13,5 kg/person	21,8

Det saknas uppgifter på avfall från kommunala verksamheter samt bygg- och rivningsavfall och schaktmassor.

4 Kretsloppsplanens genomförande

4.1 Organisation

Genomförande av kretsloppsplanerna kräver deltagande från många aktörer. Alla aktörer som bidragit vid framtagandet av planen finns beskrivna i underlag. För att lyckas i genomförandet krävs ett ännu bredare engagemang.

Följande aktörer ingår i genomförandet av kretsloppsplanen:

- Sätters arbetsgrupp för hållbarhet, med representanter från varje sektor.
- Regional kretsloppsplanegrupp, med representanter från varje kommun och länsstyrelsen.
- DalaAvfall, med representanter från varje kommun som ingår i den ekonomiska föreningen.
- Temagrupper och nätverk, med representanter från kommuner, länsstyrelsen, regionen, organisationer och branschföreningar.

Se även strategisk länsövervakning, kapitel 5.5.

4.2 Verksamhetsplan och budget

Mål och åtgärder ska årligen implementeras i kommunens verksamhetsplan och budgetprocess i enlighet med styrdokumentet Ekonomi- och målstyrning för Sätters kommun. Kretsloppsplanens mål utgör kommunens mål inom förebyggande och hantering av avfall och integreras i kommunens övriga strategiska planer och styrdokument.

Sätters arbetsgrupp för hållbarhet bevakar att detta sker på varje sektor.

4.3 Åtgärder

Åtgärdsplan med åtgärder, bilaga 2, revideras vid behov av Samhällsbyggnadsnämnden, dock senast 2026. Vid uppdatering sker erfarenhetsutbyte med Dala Avfall, men varje kommun uppdaterar åtgärder efter egna förutsättningar. Det regionala arbetet kommer att anpassas till uppdaterad åtgärdsplan och utge stöd för vad som är relevant att hantera.

Aktuellt åtgärdsprogram bifogas kretsloppsplanen.

Till stöd för arbetet finns en regional åtgärdsbank som är framtagen under temagruppernas revideringsarbete under 2022. Åtgärdsbanken är ett levande dokument som alla kan hämta idéer och inspiration ifrån, men också fylla på med fler exempel som andra kan ha nytta av.

Åtgärdsbanken framgår av kretsloppsplaneportalen.

4.4 Uppföljning

Uppföljning och rapportering av Sätters kretsloppsplan sker i enlighet med Ekonomi- och målstyrning för Sätters kommun. Årlig rapportering sker till kommunstyrelsen i samband med miljöbokslutet.

Avfall Sverige samlar årligen in statistik i statistikverktyget Avfall Web. Det verktyget ger möjlighet till jämförelser och analyser samt ligger till grund för den nationella statistiken av kommunalt avfall som Avfall Sverige tar fram varje år. Många punkter i handlingsplanen och de flesta målen kan följas upp och utvärderas med hjälp av Avfall Web.

Koordinering av det regionala arbetet i Kretsloppsplanen görs av den regionala kretsloppsplanegruppen och dokumentation sker på kretsloppsplaneportalen.

”Dalarnas kretsloppsplanedag” arrangeras av den regionala kretsloppsplanegruppen i Dala Avfall. Alla kommunala kretsloppsplanegrupper (i Säter motsvarande Arbetsgrupp för hållbarhet), temagrupper och nätverk samt övriga berörda bjuds in.

4.5 Fysisk planering

Kretsloppsplanen har i många avseenden en koppling till kommunens fysiska planering, exempelvis översiktsplan och detaljplaner. Det kan avse vid planering för fastighetsnära insamling av förpackningar, insamling förpackningar allmän plats, utveckling av masshanteringsplaner och etablering av verksamhet (exempelvis inom återbruk).

4.6 Strategisk länsamverkan

För att kunna uppnå mål i kretsloppsplanen och genomföra åtgärder krävs att Dalarna samordnar och koordinerar strategiskt arbete kring hållbarhet och resurshushållning.

Flertalet åtgärder drivs lämpligen i projektform med särskilt tillsatta medel och projektledning. Projektfinansiering ska kontinuerligt undersökas.

För detta ändamål kopplas kretsloppsplanens genomförande till det löpande arbetet i Energiintelligent Dalarna där mycket av länets strategiska arbete kring hållbarhet och resurshushållning drivs. Det gäller särskilt områdena konsumtion, byggande och boende, transport, energisystem och nya varor och tjänster.

Figur 4 visar de fokusområden som Energiintelligent Dalarna arbetar med.

Med anledning av detta ges DalaAvfall möjlighet ingå i Energiintelligent Dalarna och dess arbete.

Länsstyrelsen Dalarna och Region Dalarna samordnar gemensamt arbetet med energi, klimat och innovationsfrågor genom samverkansplattformen Energiintelligent Dalarna. För gemensam syn, förankring och utveckling av energi, klimat och innovationsarbetet i länet finns Dalarnas energi, klimat och innovationsråd.

Kretsloppsplanen har särskilt beaktat följande i Dalastrategin;

- Hållbar utveckling och tillväxt förutsätter miljömässig omställning
- Kretsloppsplanen ingår som verktyg i främst ett av tre målområden;

Ett klimatsmart Dalarna, Dalarna når de nationella energi- och klimatmålen 2030 med prioriteringar att främja det offentligas och näringslivets arbete

med att minska sina nettoutsläpp av växthusgaser och främja cirkulär ekonomi och resurseffektivitet

4.7 Kommunikation

Kommunikation kommer att vara en viktig del i kretsloppsplanens genomförande. I vårt gemensamma arbete med att driva på beteendeförändring behövs det både ges kunskap, sprida motivation och ge förutsättningar för att göra rätt. Dessutom är det viktigt att veta hur beteenden behöver förändras, både vad gäller konsumtionsbeteenden och beteenden kopplat till avfallshantering.

Viktiga ståndpunkter:

- Använda gemensamma budskap och ett gemensamt bildspråk samt illustrationer och bilder som alla kan använda,
- Prioritera att skapa mening och gemenskap och arbeta lösningsfokuserat (ej skapa skuld känslor) och göra det enkelt göra rätt,
- Våga prova nya grepp, utvärdera och utveckla vidare,
- Lära av varandra och öka kompetens kring hållbarhetskommunikation och beteendeförändringar.

Flera av åtgärderna i kretsloppsplanen innebär att det är nödvändigt att det sker en beteendeförändring hos målgrupperna. Tre tekniker som kan användas för att förändra beteenden: Medvetandegöra, motivera och möjliggöra.

Medvetandegöra: För att kunna göra hållbara val behöver målgrupperna kunskap om exempelvis konsumtionens miljöpåverkan, alternativa konsumtionsbeteenden och varför vi ska sortera vårt avfall.

Motivera: Det behöver också finnas en vilja att göra en förändring. Motivation är det som driver människor till handling och som får oss att agera på olika sätt. Att främja motivation handlar exempelvis om att få mottagaren att känna sig inkluderad och delaktig. Mottagaren ser sin del i helheten och känner tillhörighet.

Möjliggöra: Målgrupperna behöver ha rätt förutsättningar för att kunna förändra sina beteenden. Det behöver helt enkelt vara lätt att göra rätt, oavsett om det gäller att göra hållbara val, sortera avfall eller någonting annat. Med rätt styrning kan önskat beteende uppnås, exempelvis genom att forma en situation så att det faller sig naturligt att välja rätt. Knuffa försiktigt mot mer hållbara beslut, så kallad nudging.

5 Metod för framtagning av Kretsloppsplanen

En dalagemensam kretsloppsplanegrupp har haft ansvaret för att driva arbetet. Förankring har skett med kommunala kretsloppsplanegrupper i kommunerna.

Framtagandet har finansierats av avfallsverksamheterna i Dalarna samt Länsstyrelsen, samordnat med framtagandet av förstudie för cirkulär ekonomi.

Ett viktigt inslag i framtagande och genomförandet är samverkan. För framtagandet har 12 temagrupper bildats som fokuserar på särskilt viktiga ämnen med koppling till kretslopp och cirkulär ekonomi. Grupperna innefattar kring 150 personer från kommuner, Region Dalarna, Länsstyrelse, Visit Dalarna och andra regionala och nationella aktörer med kunskap inom berört temaområde. Temagrupperna har varit;

Förpackningar	Hushållens konsumtion	Hållbar textilanvändning	Hållbara ÅVC
Klimat effektiv hantering av kommunalt avfall	Miljömässig upphandling	Minska användning av plast och dess klimatpåverkan	Måltider och matsvinn
Minska nedskräpning	Nedlagda deponier	Byggavfall och masshantering	Hållbara avloppsresurser

Under 2022–2023 har 15 seminarier och webinarier hållits med över 700 deltagare. En viktig del med temagrupperna är att höja kunskapsgrunden för vad som kan göras men också ge grund för genomförandet då flertalet av temagrupperna avses vara kvar under genomförandeperioden (vissa kan slås ihop).

Temagrupperna har gett förslag på mål och åtgärder som kommunerna genom de kommunala kretsloppsplanegrupperna behandlar under våren 2023 inför slutförandet av kretsloppsplaner som kan beslutas hösten 2023 i kommunerna.

I bilaga 1 och 2 framgår bland annat följande:

- Åtgärder för att nå målen.
- Indikatorer för att spegla utvecklingen inom varje målområde
- Kretsloppsplanens koppling och utgångspunkter gällande EU:s avfallshierarki, Agenda 2030 och Sveriges miljömål
- Sammanfattning förstudie cirkulär ekonomi
- Sammanfattning från temagruppernas arbete
- Faktaunderlag & Miljöbedömning

6 Förklaringar

Ord/förkortning	Förklaring
Brännbart grovavfall	Grovavfall som lämnas till förbränning. Ofta blandat med material som skulle kunnat återbrukas eller materialåtervinnas.
Bygg- och rivningsavfall	Avfall som uppstår vid nybyggnad, tillbyggnad, renovering, ombyggnad eller rivning av byggnad.
Farligt avfall	Ämne eller föremål som är avfall och som i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614) beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*). När avfallskoden i bilagan innehåller en hänvisning till 2 kap 3 § avfallsförordningen ska avfallsinnehavaren också klassificera avfallet som farligt avfall, om innehållet av farliga ämnen i avfallet gör att det har en eller flera farliga egenskaper, eller avfallet innehåller något eller några ämnen i 2 kap 3 §.
CO _{2e}	Förkortning av begreppet koldioxidekvivalenter, vilket är ett mått för att kunna jämföra utsläpp av olika växthusgaser med varandra.
Grovavfall	Kommunalt avfall som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i kärl.

Kommunalt avfall	Avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, dock inte avfall från tillverkning, avfall från jord- och skogsbruk, avfall från fiske, avfall från septiktankar, avloppsnet och avloppsrening, bygg- och rivningsavfall, och uttjänta bilar. Kommun ansvarar för insamling och behandling av kommunalt avfall.
Restavfall	Restavfall är icke skrymmande avfall som inte är farligt avfall och som inte går att återanvända eller återvinna på annat sätt än genom förbränning. Normalt har varje hushåll ett kärl för restavfall vid sin fastighet.
ÅVC	Återvinningscentral

Bilaga 1. Underlag Kretsloppsplan 2023 – 2030

Kommunal avfallsplan om förebyggande och hantering av
avfall

230602

Innehåll

1	Kretsloppsplanens organisation	3
2	Indikatorer	5
3	Uppföljning avfallsplan 2018 – 2022	8
3.1	Mål.....	8
3.1.1	Dalarna.....	8
3.1.2	Kommun	10
3.2	Gemensamma åtgärder	14
4	Nuvarande avfallshantering i Dalarna.....	19
4.1	Kommunalt avfall.....	19
4.3	Avfall som kommun inte ansvarar för.....	23
5	Framtida insamlingsystem och anläggningar för avfallshantering i Dalarna.....	23
5.1	Kommunalt insamlingsansvar förpackningar	23
5.2	Återvinningscentraler (ÅVC)	23
5.3	Byggavfall.....	23
5.4	Masshantering.....	23
5.5	Avlopp	23
6	Kommunbeskrivning	24
6.1	Avesta	24
6.2	Borlänge	24
6.3	Falun	24
6.4	Gagnef.....	25
6.5	Hedemora.....	25
6.6	Leksand.....	25
6.7	Ludvika	25
6.8	Malung-Sälen	26
6.9	Mora	26
6.10	Orsa.....	27
6.11	Rättvik	27
6.12	Smedjebacken	27
6.13	Säter	28
6.14	Vansbro	28
6.15	Älvdalen.....	28
7	Miljöbedömning	29
7.1	Bakgrund	29
7.2	Avgränsning	29
7.3	Samråd.....	29
7.4	Miljöproblem relaterade till avfallshantering.....	29
7.5	Alternativ	30
8	Nedlagda deponier.....	32
9	Samrådsredogörelse	34
10	Mer fakta.....	35

1 Kretsloppsplanens organisation

Tabell 1. Aktörer	Kommentar
Kommunal kretsloppsplanegrupp eller motsvarande	Huvudansvaret har kommunen och dess kommunala kretsloppsplanegrupp eller motsvarande. Gruppen ansvarar i huvudsak för att åtgärder genomförs i syfte att uppnå målen. Inspel erhålls från dalagemensam kretsloppsplanegrupp och temagrupper/nätverk.
Dalagemensam kretsloppsplanegrupp	Den dalagemensamma kretsloppsplanegruppen ansvarar för att driva och koordinera det regionala arbetet med att säkerställa att regionala åtgärder genomförs, årlig uppföljning, arrangera seminarier och webinarier och planera för kommande revidering år 2025 (period 2026-2030). Gruppen ska också utgöra kommunikationslänk till kommunala kretsloppsplanegrupper.
DalaAvfall	DalaAvfall har drivit arbetet i den dalagemensamma kretsloppsplanegruppen och temagrupper och vissa nätverk. Bakgrunden är att det huvudsakliga ansvaret för den kommunala ansvaret utgörs av hushållens avfallshantering som organisatoriskt normalt ligger hos kommunens avfallsverksamheter som i 14 av de 15 dalakommunerna ligger på kommunala bolag. Alla kommuners avfallsverksamheter utom Mora, Orsa och Älvdalen ingår i DalaAvfall.
Temagrupper och nätverk	<p>Initialt föreslås sju temagrupper bildas (finns redan) för att driva det regionala arbetet inom ett område (kapitel). Fler kan bildas om behov uppstår (ansvar regionala kretsloppsplanegruppen). Temagrupper har uppdrag baserat på kretsloppsplanen och deltagare tillsätts av den dalagemensamma kretsloppsplanegruppen. Beslut om projektledning hanteras av DalaAvfall samt Länsstyrelse.</p> <p>Nätverk har bredare uppdrag än kretsloppsplanen men de får i uppdrag att hantera mål och åtgärder som berör nätverket. Nätverken har eget ansvar för projektledning.</p> <p>I tabell 2-3 redogörs för initiala temagrupper och nätverk</p>

Tabell 2. Temagrupper	Kommentar (representanter bör tillsättas per kommun utifrån åtgärdsansvar)	Ansvar driva
Nedskräpning	Befintligt. Deltagare från kommuner, Visit Dalarna, Håll Sverige Rent, Städa Sverige	Parkgruppen/ DalaAvfall
Hushållens konsumtion	Befintligt. Deltagare från kommuner och Länsstyrelse.	Länsstyrelse/DalaAvfall
Hållbara återvinningscentraler	Befintligt. Deltagare från kommuner.	DalaAvfall
Miljömässig upphandling	Befintligt. Deltagare bland annat från kommuner, Länsstyrelse och Region Dalarna.	Under process
Nedlagda deponier	Befintligt. Deltagare från kommuner och Länsstyrelse.	Länsstyrelsen
Byggavfall	Befintligt. Deltagare bland annat från kommuner, Länsstyrelse, ByggDialog Dalarna, Region Dalarna	ByggEkot ¹
Masshantering	Befintligt. Deltagare bland annat från kommuner, Länsstyrelse, ByggDialog Dalarna, Region Dalarna	Länsstyrelse
Kommunikation	Befintligt. Deltagare från kommuner.	DalaAvfall

Tabell 3. Nätverk	Kommentar
Dala Avfall	DalaAvfall driver arbetet med kretsloppsplanegrupper. Bakgrunden är att det huvudsakliga ansvaret för den kommunala ansvaret utgörs av hushållens avfallshantering som organisatoriskt normalt ligger hos kommunens avfallsverksamheter som i 14 av de 15 dalakommunerna ligger på kommunala bolag. I Säter ligger ansvaret hos samhällsbyggnadsnämnd/förvaltning. Alla renhållare utom Mora, Orsa och Älvdalen ingår i DalaAvfall. DalaAvfall ansvarar för att tillsätta projektledning i dalagemensam kretsloppsplanegrupp och i samråd med Länsstyrelse tillsätta projektledningsresurser i temagrupper.
Kostnätverk	Befintligt. Alla kostenheter i Dalarna.
Dala VA	Befintligt. Alla VA huvudmän i Dalarna utom Mora, Orsa och Älvdalen.

¹ ByggEkot är en temagrupp inom ByggDialog Dalarna med fokus på återbruk av byggmaterial. Temagruppen har en bred representation av både entreprenörer, kommuner, tillverkare, arkitekter och Dala återbyggdepå med syfte att kunna identifiera hinder och skapa lösningar och möjligheter för att återbruk ska bli en naturlig del i bygg- och rivningsprocessen.

Tabell 3. Nätverk	Kommentar
Gatudriftsgruppen i Dalarna	Befintligt. Alla kommuner i Dalarna deltar.
Parkgruppen i Dalarna	Befintligt. Alla kommuner i Dalarna deltar.

2 Indikatorer

Indikatorerna avser spegla utvecklingen inom varje målområde och bedöms som viktiga att följa även om de inte prioriterats som mätbara mål. Indikatorerna kompletterar målen för att stödja åtgärder men kan också medföra revidering av mål vid avstämning 2025-2026.

Uppföljning sker också på kommunnivå.

Målområde	Indikator	Dalarna medel (2022)	Sverige medel ² (2022)	Uppföljning	Kolada
Hushållens konsumtion	Andel som tycker det är enkelt att minimera avfallsmängder ska överstiga	81%	77%	Kundundersökning	
Hushållens konsumtion	Andel som tycker det är enkelt att återanvända	71%	64%	Kundundersökning	
Hushållens konsumtion	Andel nöjda med information om att minimera avfallsmängder ska överstiga	58%	55%	Kundundersökning	
Hushållens konsumtion	Andel som är nöjda med information om återanvändning	45%	39%	Kundundersökning	
Hushållens konsumtion	Mängd textil till återbruk och materialåtervinning, kg/person	1,6	1,5	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Nöjdhet samlat omdöme besök ÅVC ska överstiga	93%	87%	Kundundersökning	

² Median används om medel avviker markant från median

Målområde	Indikator	Dalarna medel (2022)	Sverige medel ² (2022)	Uppföljning	Kolada
Hushållens avfallshantering	Faktisk materialåtervinning och förberedelse för återanvändning av kommunalt avfall, andel	35%	32%	Avfall web	X
Hushållens avfallshantering	Andel av insamlat matavfall som behandlas biologiskt så att både växtnäring och energi tas tillvara, %	46%	36%	Avfall web	X
Hushållens avfallshantering	Mängden insamlade plastförpackningar, kg/person	9,0	10,4	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Mängden insamlade pappersförpackningar, kg/person	14,5	19,2	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Mängd grovavfall, kg/person	226	180	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Mängd förpackningar i restavfall villa, kg/hushåll*vecka (exkl avfallsbärare)	0,94	1,0	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Mängd förpackningar i restavfall lägenhet, kg/hushåll*vecka (exkl avfallsbärare)	0,83	1,3	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Mängd plastförpackningar i restavfall villa, kg/hushåll*vecka	0,54	0,46	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Mängd plastförpackningar i restavfall lägenhet, kg/hushåll*vecka	0,39	0,43	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Mängd pappersförpackningar i restavfall villa, kg/hushåll*vecka	0,37	0,39	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Mängd pappersförpackningar i restavfall lägenhet, kg/hushåll*vecka	0,42	0,45	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Mängd matavfall i restavfall villa, kg/hushåll*vecka	0,66	0,74	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Mängd matavfall i restavfall lägenhet, kg/hushåll*vecka	0,70	0,72	Avfall web	

Målområde	Indikator	Dalarna medel (2022)	Sverige medel ² (2022)	Uppföljning	Kolada
Hushållens avfallshantering	Mängd textil i restavfall villa, kg/hushåll*vecka	0,14	0,14	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Mängd textil i restavfall lägenhet, kg/hushåll*vecka	0,13	0,15	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Andel hushåll som anger att de har vilja att ändra levnadssätt för att minimera avfallsmängderna, %	52%	59%	Avfall web	
Hushållens avfallshantering	Nöjdhet enkelhet lämna förpackningar	81%	83%	Kundundersökning	
Hushållens avfallshantering	Andel som anger att de källsorterar mycket plastförpackningar, %	63%	66%	Kundundersökning	
Hushållens avfallshantering	Andel som anger att de källsorterar mycket pappersförpackningar, %	63%	67%	Kundundersökning	
Hushållens avfallshantering	Andel som överväger nödvändighet köpa nya kläder, %	52%	50%	Kundundersökning	
Hushållens avfallshantering	Andel som anger att de källsorterar mycket textil, %	37%	38%	Kundundersökning	
Hushållens avfallshantering	Nöjdhet lämna till återanvändning vid ÅVC, %	86%	78%	Kundundersökning	
Nedskräpning	Antal deltagare vid skräpplockardagar ska öka varje år.			Håll Sverige Rent	
Nedskräpning	Andel som tycker att nedskräpning är ett problem ska minska, %	42%	41%	Kundundersökning	

3 Uppföljning avfallsplan 2018 – 2022

3.1 Mål

3.1.1 Dalarna

Gemensamma mål Dalarna (enbart kommunala mål kan också finnas)	Basår 2016	Mål 2022	Resultat Dalarna 2022 ³	Kommentar
Mängden hushållsavfall exkl. slam och trädgårdsavfall ska minska (kg/person)	473	>473	439	Mål uppnått. Nytt beräkningsätt har införts nationellt (exkl trädgårdsavfall), vilket innebär att basår ändrats från 508 till 473 kg/peson
Hushållens vilja att ändra levnadssätt för att minimera avfallsmängder ska öka med 10 % i Dalarna, andel som svarar ganska eller väldigt mycket på 5 gradig skala	55% (2017)	60%	52%	Mål ej uppnått. Värde avser 2021. Gagnef, Leksand, Rättvik, Vansbro har ej resultat 2021.
Hushållens vilja att styra sin konsumtion mot ökad återanvändning ska öka med 10 % i Dalarna, andel som svarar ganska eller väldigt mycket på 5 gradig skala	55% (2017)	60%	52%	Mål ej uppnått. Värde avser 2021. Gagnef, Leksand, Rättvik, Vansbro har ej resultat 2021.
Matsvinnet i kommunal kostverksamhet ska halveras till år 2030, där halva vägen uppnått år 2022, g/portion	49	37	40	Mål ej uppnått. Positiv trend. Totalt matsvinn (serveringssvinn + talrikssvinn). Basår 2018 (första året mätning)

³ Målen bryts även ned på kommunnivå

Gemensamma mål Dalarna (enbart kommunala mål kan också finnas)	Basår 2016	Mål 2022	Resultat Dalarna 2022 ³	Kommentar
Andel hushållsavfall insamlat för materialåtervinning inklusive biologisk behandling ska öka med 10 %	38% (2018)	43%	40%	Mål ej uppnått. Nytt nationellt beräkningsätt infördes 2018
Rätt källsorterat restavfall ska överstiga 50 %	32% (villa), 28% (lgh)	50%	43% (villa, 37% (lgh) År 2020	Mål ej uppnått. Nytt beräkningsätt infördes 2020, omräkning har skett av plockanalys 2018
Renheten i källsorterat matavfall ska överstiga 98 %	-	>98 %	-	Saknar mätvärden
Uppkommet matavfall ska omhändertas så att 50 % av växtnäringen tillvaratas där minst 40 % behandlas så att energi tillvaratas (nationellt etappmål)	39% växtnäring 15 % energi	50% växtnäring 40 % energi	63% växtnäring 46% energi	Mål uppnått
Hushållens nöjdhet med möjligheten att lämna grovavfall till återanvändning ska öka med minst 10 %, andel ganska eller mycket nöjda	65 % (2017)	71 %	86%	Mål uppnått. Värde avser 2021. Gagnef, Leksand, Rättvik, Vansbro har ej resultat 2021.
Kommunal slamstrategi finns i samtliga kommuner	0	15	0	Mål har inte uppnått. Målet är inarbetat i nytt förslag för perioden 2024-2030.

Gemensamma mål Dalarna (enbart kommunala mål kan också finnas)	Basår 2016	Mål 2022	Resultat Dalarna 2022 ³	Kommentar
Alla prioriterade nedlagda kommunala deponier (klass 1 och 2) ska vara undersökta enligt MIFO fas 2 med utgångspunkt från gemensamma riktlinjer.	22	81	33	Mål ej uppnåtts Ytterligare 7 pågår
År 2022 ska det finnas en tidsatt åtgärdsplan för varje nedlagd kommunal deponi där undersökningar visar på att behov av åtgärd finns. För de deponier där behov av åtgärd inte finns ska en bedömning göras av om deponin kan omklassas till lägre riskklass.	10	81	11	Mål ej uppnåtts
Andelen invånare som till stor del eller helt instämmer att nedskräpning är ett problem i kommunen ska minska jämfört med 2017. <i>OBS: Låga värden är positivt</i>	29 %	<29%	42 %	Mål ej uppnåtts. Värde avser 2021.

3.1.2 Kommun

Kommun (2018), grön=Mål uppnått	Avesta	Borlänge	Falun	Gagnef	Hede- mora	Leksand	Ludvika	Malung- Sälen	Mora	Orsa	Rättvik	Smedje- backen	Säter	Vansbro	Älv- dalen
Mängden hushållsavfall exkl. slam och trädgårdsavfall ska minska (kg/person)	439 (481)	403 (458)	384 (498)	420 (476)	447 (530)	526 (556)	404 (492)	335 (373)	423 (479)	491 (579)	460 (512)	487 (461)	489 (557)	399 (503)	476 (470)
Hushållens vilja att ändra levnadssätt för att minimera avfallsmängder ska	47 (52)	50 (55)	62 (59)	54 (56)	56 (53)	59 (63)	50 (51)	51 (53)	51 (58)	61 (56)	53 (56)	43 (52)	55 (51)	61 (54)	57 (58)

Kommun (2018), grön=Mål uppnått	Avesta	Borlänge	Falun	Gagnef	Hede- mora	Leksand	Ludvika	Malung- Sälen	Mora	Orsa	Rättvik	Smedje- backen	Säter	Vansbro	Älv- dalen
öka med 10 % i Dalarna, %															
Hushållens vilja att styra sin konsumtion mot ökad återanvändning ska öka med 10 % i Dalarna, %	48 (48)	52 (50)	52 (56)	60 (59)	52 (50)	72 (61)	45 (57)	48 (59)	64 (56)	59 (63)	61 (57)	54 (48)	59 (52)	66 (58)	53 (56)
Matsvinnet i kommunal kostverksamhet ska halveras till år 2030, där halva vägen uppnåtts år 2022, g/portion	28 (67)	32 (40)	43 (38)	28 (38)	37 (52)	32 (56)	38 (64)	39 (69)	27 (45)	34 (36)	37 (65)	31 (44)	25 (45)	64 (71)	37 (64)
Andel hushållsavfall insamlat för materialåtervinning inklusive biologisk behandling ska öka med 10 %, %	39 (35)	39 (40)	42 (44)	48 (44)	41 (31)	39 (41)	42 (31)	34 (32)	38 (42)	41 (38)	43 (43)	37 (37)	32 (20)	42 (41)	47 (42)
Rätt källsorterat restavfall ska överstiga 50 % villa, %	35 (25)	31 (27)	48 (42)	41 (29)	49 (30)	46 (34)	52	37 (37)	42 (30)	46 (31)	49 (37)	31 (25)	49	44 (32)	41 (35)
Rätt källsorterat restavfall ska	35 (24)	35 (23)	47 (28)	41 (34)	26 (19)	32 (35)	53	44 (30)	30 (21)	36 (28)	34 (28)	29 (26)	-	34 (32)	41 (38)

Kommun (2018), grön=Mål uppnått	Avesta	Borlänge	Falun	Gagnef	Hede- mora	Leksand	Ludvika	Malung- Sälen	Mora	Orsa	Rättvik	Smedje- backen	Säter	Vansbro	Älv- dalen
överstiga 50 % lgh, %															
Renheten i källsorterat matavfall ska överstiga 98 % villa, %	Ej mätt på kommunnivå														
Uppkommet matavfall ska omhändertas så att 50 % av växtnäringen tillvaratas där minst 40 % behandlas så att energi tillvaratas (nationellt etappmål), %	43 (36)	58 (53)	61 (51)	54 (54)	70 (61)	87 (65)	47 (0)	39 (17)	67 (62)	79 (66)	70 (50)	38 (53)	63 (8)	67 (64)	76 (43)
- Varav rötas, %	36 (29)	56 (51)	53 (45)	36 (36)	52 (44)	75 (33)	47 (0)	29 (17)	37 (38)	43 (32)	62 (42)	16 (12)	52 (0)	52 (50)	38 (22)
Hushållens nöjdhet med möjligheten att lämna grovavfall till återanvändning ska öka med minst 10 %, andel ganska eller mycket nöjda, %	75 (26)	88 (80)	92 (74)	70 (57)	88 (77)	57 (56)	91 (87)	84 (67)	88 (83)	87 (84)	68 (49)	82 (33)	84 (75)	64 (34)	71 (50)

Kommun (2018), grön=Mål uppnått	Avesta	Borlänge	Falun	Gagnef	Hede- mora	Leksand	Ludvika	Malung- Sälen	Mora	Orsa	Rättvik	Smedje- backen	Säter	Vansbro	Älv- dalen
Kommunal slamstrategi finns i samtliga kommuner	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Alla prioriterade nedlagda kommunala deponier (klass 1 och 2) ska vara undersökta enligt MIFO fas 2 med utgångspunkt från gemensamma riktlinjer.	7 av 7	1 av 11	9 av 9	2 av 2	1 av 1	0 av 5	8 av 8	0 av 4	0	0	0 av 2	5 av 6	0 av 3	0 av 3	0
År 2022 ska det finnas en tidsatt åtgärdsplan för varje nedlagd kommunal deponi där undersökningar visar på att behov av åtgärd finns. För de deponier där behov av åtgärd inte finns ska en bedömning göras av om deponin kan omklassas till lägre riskklass.	4 av 7	1 av 11	0 av 9	2 av 2	0 av 1	0 av 5	4 av 8		0	0	0 av 2	0 av 6	0 av 3	0 av 3	0
Andelen invånare som till stor del	41 (41)	45 (33)	37 (27)	- (24)	50 (39)	- (17)	59 (44)	46 (31)	40 (40)	30 (41)	- (20)	25 (24)	32 (20)	- (25)	41 (29)

Kommun (2018), grön=Mål uppnått	Avesta	Borlänge	Falun	Gagnef	Hede- mora	Leksand	Ludvika	Malung- Sälen	Mora	Orsa	Rättvik	Smedje- backen	Säter	Vansbro	Älv- dalen
<p>eller helt instämmer att nedskräpning är ett problem i kommunen ska minska jämfört med 2017, %.</p> <p><i>OBS: Låga värden är positivt</i></p>															

3.2 Gemensamma åtgärder

Gemensamma åtgärder Dalarna (kommunala åtgärder kan också finnas)	Utvärdering 2022
<p>Stärka regionalt och lokalt nätverksarbete i Dalarna</p> <p>Under perioden avses befintliga regionala nätverk stärkas och ett politikernätverk initieras</p> <p>Dessutom avses den kommunala organisationen för att arbetet med avfallsplanens genomförande utvecklas, i synnerhet samarbetet mellan de kommunala arbetsgrupperna inom avfallsplanering och de kommunala enheter som avses delta i "Dalarna minskar avfallet".</p> <p>Samråd Region Dalarna</p>	<p>Flera nätverk har utvecklats och är aktiva, ex Kostnätverk och Nedskräpning.</p> <p>Dessutom har 12 temagrupper bildats under 2021 där 7-8 avser drivas vidare under planperiod 2023-2030.</p> <p>Samarbete genomförs med ett stort antal aktörer, ex Länsstyrelsen, Upphandlingsdialog Dalarna, ByggDialog Dalarna, Byggdepå Borlänge, Dalarna Science park, DalaVA, Gatanätverk, Nätverk miljöstrategier via länsstyrelsen, Region Dalarna.</p> <p>Under början av 2023 har också kretsloppsplanen (nytt namn som ersätter avfallsplan) getts plats i energiintelligent Dalarna och dess råd och operativa arbetsgrupper i syfte att koordinera det länsstrategiska arbetet kring hållbarhet och cirkulär ekonomi.</p>

Gemensamma åtgärder Dalarna (kommunala åtgärder kan också finnas)	Utvärdering 2022
Utveckla publik webbportal i Dalarna för kommunikation rörande avfallsplanen och dess genomförande och uppföljning	Klart. www.avfallsplandalarna.se .
Utveckla konceptet ”Dalarna minskar avfallet”. Se bilaga 1 som anger ett idékoncept för upplägget. Konceptet avses utvecklas i dialog med intresserade organisationer och företag	Är ett gemensamt tema för insatser kring avfallsplanen, ex vid seminarier och webinarier.
Ta fram riktlinjer för att organisera och införa avfallshierarkin (avfallstrappan) i kommunernas strategiska dokument och verksamhetsplaner.	Åtgärden har diskuterats med flera parter och den riktlinje som föreslås är att avfallsplanens status successivt ska höjas i kommunerna så att den mer självklart utvecklar och stödjer kommunens strategiska arbete inom avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering, på motsvarande sätt som kommunens andra miljöstrategiska planer. I revidering 2022 avses arbetet utvecklas med starkare koppling till kommunernas strategiska arbete och löpande verksamhetsplaner/budget. I detta ingår att knyta an starkare till Agenda 2030 som alltmer tillämpas som kommunernas övergripande utgångspunkt. Under 2023 har också kretsloppsplanen genom DalaAvfall getts möjlighet att ingå i Energiintelligent Dalarna och dess arbete. Energiintelligent Dalarna leds tillsammans av Länsstyrelsen Dalarna och Region Dalarna. Länsstyrelsen har ett uppdrag att samordna och leda det regionala arbetet. Region Dalarna har ansvaret för att leda genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin ”Tillsammans för ett hållbart Dalarna”, med Ett klimatsmart Dalarna som ett av tre prioriteringar. Energiintelligent Dalarna leds av Dalarnas energi- och klimatråd. Rådet har deltagare från Länsstyrelse, Region Dalarna, Kommunala energibolag, Byggdialog Dalarna, HSB, Teknikföretagen,

<p>Gemensamma åtgärder Dalarna (kommunala åtgärder kan också finnas)</p>	<p>Utvärdering 2022</p>
	<p>SSAB, IUC, Visit Dalarna, LRF, Dalarna Science Park, mellansvenska handelskammaren, Högskolan Dalarna, Dalarnas Bildningsförbund och Dalarna Kommunalförbund (kommuner).</p> <p>Detta nya råd bildades i september 2021 med bred representation från bland annat näringsliv och offentliga organisationer inom strategins sju olika sektorer.</p>
<p>Inom ramen för Upphandlingsdialog Dalarnas metodutveckling och kompetensaktiviteter för miljö, uppmärksamma frågor om hållbar konsumtion och avfallshierarkin.</p>	<p>Temagrupp är bildad, ”Miljömässig upphandling”, som kommer finnas kvar under planperiod 2023-2030.</p> <p>Pågår fortlöpande genom flera projekt och seminarier, ex projekt Återbruk i den offentliga affären. Hållbara upphandlingar och minskad plastanvändning ingår i det nya arbetspaketet UDD genomfört.</p>
<p>Matsvinn i kommunal verksamhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemensam policy i Dalarna mätning matsvinn i kommunal kostverksamhet • Samordna mätning matsvinn kommunal kostverksamhet <p>Överenskommelse i kostnätverk för reglering av dess arbete, ansvar och finansiering</p>	<p>Pågår fortlöpande. Mätning genomförs två ggr per år inom skola.</p> <p>Under nästa planperiod avses fler kommunala verksamheter inbegripas.</p> <p>Lyckat projekt som initierades som följd av revidering 2018.</p>
<p>Utveckla information och kommunikation samt återkoppling till hushållen om vikten och nyttan av källsortering genom kommunikationsplan som revideras årligen.</p> <p>Inriktning bättre källsortering av förpackningar och returpapper samt rent matavfall och rent avlopp.</p>	<p>Pågår fortlöpande</p>

Gemensamma åtgärder Dalarna (kommunala åtgärder kan också finnas)	Utvärdering 2022
Följa den nationella utvecklingen kring ansvar för insamling av förpackningar och returpapper samt utreda regionala lösningar för fastighetsnära insamling, transport och avsättning av material	Pågår fortlöpande. Kommunerna övertog ansvar returpapper 2022-01-01. Kommunerna övertar samlingsansvar förpackningar från 2024-01-01. Samarbete sker inom Dalarna och även Gästrikland och Hälsingland.
Utred möjligheten att erbjuda papperspåsar/säckar för verksamheter att använda för sitt matavfall.	Utvecklas fortlöpande via DalaAvfall
Utveckla materialåtervinning av grovavfall, i synnerhet för avfall som annars deponeras eller förbränns	Utvecklas fortlöpande via utsedd arbetsgrupp inom DalaAvfall.
Ta fram länsmodell som underlag för kommunal slamstrategi inklusive dess uppföljning och utvärdering. Bör bland annat beakta riktlinjer från Svenskt Vatten, kommunikation/information, samordning Kommunal VA planering, slamkvalitet/uppströmsarbete, regional samordning av behandling och avsättning samt samverka aktörer. Arbetet sker i samverkan med DalaAvfall, kommunal miljötillsyn och länsstyrelse.	Utredning "Giftfri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam" presenterades jan 2020. För fortsatt arbete inväntas EU-direktiv. DalaVA arbetar med frågan och har med anledning av denna gett förslag på att invänta förslag på föreskrift.
Utreda möjligheterna att utveckla insamling och återanvändning av (fettavskiljarslam och) fritureolja i länet, genom att belysa juridiska förutsättningar, koordinerade systemlösningar och upphandlingar.	Det finns en dom som anger att fettavskiljarslam och fritureolja är ett verksamhetsavfall, dvs ligger ej under hushållsavfallets ansvar. Det påverkar möjligheten till åtgärder.
Bilda länsövergripande arbetsgrupp för hantering av prioriterade kommunala nedlagda deponier under perioden 2018 - 2022.	Åtgärd är ej aktuell.

Gemensamma åtgärder Dalarna (kommunala åtgärder kan också finnas)	Utvärdering 2022
<p>Ta fram gemensamma riktlinjer om ansvar, undersökningar och åtgärder för nedlagda deponier.</p> <p>Riktlinjerna ska även behandla finansieringen samt strategi för kommunen.</p> <p>Insatsen ska rikta sig mot berörda kommunala förvaltningar, bolag och nämnder.</p>	<p>Åtgärd ändrats till ”Kommunbesök med riktad tillsynsvägledning kring hantering av nedlagda deponier. Insatsen ska rikta sig mot berörda kommunala förvaltningar, bolag och nämnder”.</p> <p>Arbete pågår.</p>
<p>Riktad enkät om nedskräpning på kommunens hemsida i samband med att avfallsenkäten görs. Analysera resultat och ta fram förebyggande åtgärder för minskad nedskräpning. I samband med detta genomföra information för att medvetandegöra invånare om nedskräpning på allmän plats. Samråd med tillsyn.</p>	<p>Genomförts och pågår fortlöpande.</p> <p>Bland annat har nätverk bildats (Håll Sverige Rent, Visit Dalarna och alla kommuner företrädda), workshops genomförts och kampanj nedskräpning fimpar genomförts.</p>
<p>Införa gemensamma rutiner för att löpande Informera om det som kommunerna redan gör gällande gaturenhållning och säkerställa samordning/delaktighet i evenemang och kampanjer för minskad nedskräpning.</p>	Se ovan
<p>Identifiera och initiera fler insatser för minimering av byggavfall. Skapa återanvändning av bygg- och rivningsavfall. Använda projektet/förstudien Borlänge Återbyggdepå som ett pilotprojekt för dessa ambitioner.</p>	Åtgärd är justerad.
<p>Utveckla avfallsförebyggande i tillsynsvägledningsplaner för miljö samt bygg.</p> <p>Beakta förutsättningar tillsyn gällande</p> <ul style="list-style-type: none"> - källsortering i hushåll och verksamheter enligt gällande renhållningsordning (samarbete DalaAvfall) 	<p>Under 2018 genomfördes seminarier i samarbete med Byggdialog Dalarna.</p> <p>Under 2019 initierades och utvecklades DALAÅTERBYGGDEPÅ som hanterar material från försäkringsärenden, renovering, nybyggnation och hushåll. Mål finns att år 2023 omsätta 2500 ton material och sysselsätta 35 personer. Ett samarbete mellan Borlänge kommun, Borlänge Energi, Hushagen Fastighet, Tunabyggen,</p>

Gemensamma åtgärder Dalarna (kommunala åtgärder kan också finnas)	Utvärdering 2022
<ul style="list-style-type: none"> - avfallshierarkin tillämpas vid tillsyn mot verksamheter (rutiner finns) - avfallshierarkin tillämpas vid upphandling - nedskräpning (ex avseende illegala deponier, plast etc) - bygg och rivningsavfall 	<p>Dalarnas försäkringsbolag och Upphandlingsdialog Dalarna där även olika externa parter är med och stöttar. Upphandlingsdialog Dalarna är involverade med upphandlingsstöd för begagnat material.</p> <p>Pågår fortlöpande utveckling och planering för att utvidga arbetet för återbruk av byggavfall.</p>

4 Nuvarande avfallshantering i Dalarna

4.1 Kommunalt avfall

I Dalarna finns förbehandlingsanläggning för matavfall i Borlänge. Inom något år väntas en ny biogasanläggning byggas i Borlänge som kan ta emot bland annat matavfall, fett, gödsel och slakteriavfall. Tre förbränningsanläggningar finns i Dalarna, i Avesta, Borlänge och Mora. Varje kommun har eller flera återvinningscentraler.

Samtliga kommuner utom Ludvika har separata kärl för mat- och restavfall. Ludvika har fastighetsnära insamling även av förpackningar i ett fyrfackssystem⁴. Grovavfall och farligt avfall lämnas normalt på återvinningscentraler (ÅVC) och förpackningar och returpapper på återvinningsstationer (ÅVS). Matavfallet transporteras till biogasanläggningar för rötning och växtnärsändamål. Dalarna har stor

andel hushåll som har hemkompost, 25 %. Förpacknings- och tidningsinsamlingen ansvarar för ÅVS men från 2024-01-01 övertar kommunerna insamlingsansvaret avseende förpackningar (ska lämnas till producenter). Returpapper är sedan 2022 under kommunalt ansvar.

Statistik uppdateras årligen och redovisas som stöd för uppföljning och analys, såväl i Avfall web⁵ som i Kolada⁶. Dalarnas kommuner är i jämförelse med övriga Sverige långt fram avseende miljö och service. I tabeller nedan redovisas grunduppgifter och de viktigaste nyckeltalen, år 2022 med jämförelsevärde 2018. Mer statistik framgår också på www.avfallsplandalarna.se.

⁴ Två kärl med fyra fack i varje för att samla in matavfall, restavfall, 5 förpackningsslag samt returpapper.

⁵ Avfall Sveriges statistiskverktyg

⁶ Sveriges och SKR jämförelseverktyg för kommunal statistik

Administrativa uppgifter, 2022	Invånare	Hushåll i en- och tvåfamiljshus	Lägenheter	Fritidshus	ÅVC ⁷	ÅVS ⁸	Antal enskilda avloppsanläggningar
Avesta	22 932	5885	6403	1438	2	19	2402
Borlänge	52 178	11 206	14 249	1745	1	25	1813
Falun	59 818	13 997	15 043	3803	3	37	4972
Gagnef	10 499	3976	651	2492	2	12	433
Hedemora	15 443	4567	3932	1207	1	9	1898
Leksand	16 113	5575	2380	4045	1	10	2699
Ludvika	26 353	6844	7232	2401	2	22	1792
Malung-Sälen	10 258	3674	1533	14 700	3	24	3175
Mora	20 679	7118	3286	4868	1	20	1475
Orsa	6934	2556	1189	1718	1	6	1354
Rättvik	11 092	3778	1944	2907	2	10	2409
Smedjebacken	10 922	3871	1590	1977	2	17	1798
Säter	11 271	3562	1775	1531	1	12	1786
Vansbro	6800	2619	925	1913	1	6	952
Älvdalen	7018	3019	616	5193	3	16	1910
SUMMA	288 310	82 247	62 748	51 938	15	245	30 868

⁷ Återvinningscentral avsedd för hushållens grovavfall och farliga avfall

⁸ Återvinningsstation avsedd för förpackningar av plast, metall, papper, färgat och ofärgat glas

Dalarna (Grön: 10% bättre Sverige, Röd: 10% sämre)	Dalarna 2018	Dalarna 2022	Sverige median 2022	Kolada	Kommentar
Mängd kommunalt avfall exkl trädgårdsavfall och slam, kg/person	494	439	416		
Mängd matavfall, kg/person	41	47	39		
Mängd restavfall, kg/person	144	118	139		
Mängd grovavfall, kg/person	237	226	180		
Mängd förpackningar, kg/person	45	50	52		
Mängd returpapper, kg/person	26	14	12		
Mängd textil, kg/person	1,4	1,6	0,8		
Mängd farligt avfall inkl elavfall, kg/person	28	24	23		
Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning inkl biologisk behandling, %	37	40	39	X	Nationellt etappmål – 60% år 2030
Insamlat matavfall som behandlas biologiskt så att både växtnäring och energi tas tillvara, %	31	46	36	X	Nationellt etappmål – 75% år 2023
Mängd kommunalt avfall till deponering, kg/person	17	15	5		

Kommun, 2022 Grön: 10% bättre Sverige, Röd: 10% sämre)	Avesta	Borlänge	Falun	Gagnef	Hede- mora	Leksand	Ludvika	Malung- Sälen	Mora	Orsa	Rättvik	Smedje- backen	Säter	Vansbro	Älv- dalen
Mängd kommunalt avfall exkl trädgårds-avfall och slam, kg/person	439	403	384	420	447	526	404	335	423	491	460	487	489	399	476
Mängd matavfall, kg/person	37	59	55	37	54	78	49	30	39	44	64	17	54	54	39
Mängd restavfall, kg/person	165	135	104	62	119	133	131	83	112	135	113	141	135	82	122

Kommun, 2022 Grön: 10% bättre Sverige, Röd: 10% sämre)	Avesta	Borlänge	Falun	Gagnef	Hede- mora	Leksand	Ludvika	Malung- Sälen	Mora	Orsa	Rättvik	Smedje- backen	Säter	Vansbro	Älv- dalen
Mängd grovavfall, kg/person	200	192	166	263	238	289	160	207	237	286	223	296	261	181	195
Mängd förpackningar, kg/person	48	44	50	55	36	51	51	38	46	53	62	46	45	48	80
Mängd returpapper, kg/person	10	9	16	18	28	13	16	5	12	13	16	19	13	14	8
Mängd textil, kg/person	2,2	0,6	2,4	0,8	1,4	0,7	0,7	2,4	2,8	4,0	0,7	0,7	0,7	0,7	3,9
Mängd farligt avfall inkl elavfall, kg/person	23	20	20	29	14	28	25	16	23	33	28	35	23	20	31
Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning inkl biologisk behandling	39	39	42	48	41	39	42	34	38	41	43	39	32	42	47
Insamlat matavfall som behandlas biologiskt så att både växtnäring och energi tas tillvara, %	36	56	53	36	52	75	47	29	37	43	62	16	52	52	38
Mängd kommunalt avfall till deponering, kg/person	8	9	3	16	22	14	14	9	11	17	16	30	18	13	19

4.2 Avfall som kommun inte ansvarar för

Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet. När det gäller avfall som kommunen inte ansvarar för så finns det i nuläget ingen övergripande och sammanställd kunskap i kommunen, eftersom det yttersta ansvaret för hanteringen av avfall åligger varje enskild verksamhetsutövare. I kretsloppsplanen anges åtgärder som innebär att kunskapen om byggavfall och schaktmassor och hur detta omhändertas ökar. Utvecklad samverkan mellan kommun och näringsliv kan leda till ytterligare specificerade åtgärder avseende annat verksamhetsavfall under planperioden.

5 Framtida insamlingsystem och anläggningar för avfallshantering i Dalarna

5.1 Kommunalt insamlingsansvar förpackningar

Alla kommuner i Sverige och Dalarna ska enligt förordning om förpackningar (juni 2022) överta insamlingsansvar förpackningar från 2024-01-01. Senast 2026-01-01 ska kommunerna ha infört insamling av förpackningar från populära platser och från 2027-01-01 ska alla hushåll ha fastighetsnära insamling av de vanligaste förpackningsslagen (papper, plast, metall, färgat och ofärgat glas), det vill säga de som läggs på återvinningsstation). Det innebär att minst 7 fraktioner ska samlas in fastighetsnära (dessutom mat- och restavfall). Det är en mycket stor omställning inom avfallshanteringen och beslutsunderlag avses tas fram under 2023-2024 för politiska beslut under 2024.

Beslutsunderlag kommer innehålla olika avfallsflöden, insamlingslösningar med konsekvenser och förslag. Behov av nya platser kommer att ingå, exempelvis för omlastningsstationer, återvinningsstationer och behandlingsanläggningar. Även anläggning för robotsortering utreds.

5.2 Återvinningscentraler (ÅVC)

Alla kommuner har en eller flera återvinningscentraler främst avsett för hushållens grovavfall och farliga avfall. Även förpackningsavfall och returpapper kan lämnas där och ofta också verksamhetsavfall från mindre verksamheter.

ÅVC är en av kommunens mest besökta platser och de utvecklas kontinuerligt för ökat återbruk, ökad materialåtervinning, mindre förbränning och högre service. Återbruk medför behov av mottagning, lager och eventuellt försäljning. Fler fraktioner kan medföra ökade krav på containers som har ytbehov. Högre service kan nås med utvidgade och mer flexibla öppettider och bättre standard. Så kallade självservice ÅVC (går att besöka utanför ordinarie öppettider) kan bli aktuella under kommande år.

5.3 Byggavfall

Dala återbyggdepå finns i Borlänge och är ett samarbete kring återbruk av byggmaterial mellan Borlänge kommun, Borlänge energi, Tunabyggen, Hushagen och Dalarnas försäkringsbolag.

Fler depåer kan bli aktuellt under planperioden och även fler komplement såsom lager.

5.4 Masshantering

Regional och kommunala masshanteringsplaner kan medföra behov av förändrat antal platser i Dalarna för masshantering. Nya platser för masshantering kräver tillstånd.

5.5 Avlopp

Framtida slamhantering är ännu oklar då det trots flertalet utredningar inte fattats några beslut om ny lagstiftning.

6 Kommunbeskrivning

Nedan beskrivs näringslivets och det kommunala ansvarets (hushållsavfall) huvudsakliga struktur och dess koppling till uppkomst och hantering av verksamhetsavfall och avfall med kommunalt ansvar (hushållsavfall). En ansats till beskrivning görs också av näringslivets och annan verksamhets betydelse inom området återbruk och förebyggande av avfall. Kommunens fysiska planering och övriga strategiska planering som knyter an till avfallsområdet, och samverkar med de strävanden som finns i avfallsarbetet, berörs.

6.1 Avesta

Företagsbilden i Avesta kommun domineras av två stora företag, Outokumpu Stainless AB och Stora Enso Fors AB. Kommunens arbetstillfällen är ungefär lika fördelade mellan den privata tjänstesektorn, den offentliga sektorn och tillverkningsindustrin, trots det är beroendet av de två stora industriföretagen Outokumpu och Stora Enso Fors AB stort. Den privata tjänstesektorn utgör en något mindre andel i Avesta än vad denna sektor utgör i riket respektive övriga Dalarna, samtidigt som tillverkningsindustrin med sin dryga tredjedel av arbetstillfällena ligger högre än för Dalarna och riket i övrigt. Kommunen är därför i behov av ett breddat näringsliv, med högre andel privat tjänstesektor samt nya företag med nya produkter/tjänster och en högre andel nyföretagande. Detta för att få en långsiktig hållbarhet och kunna säkra tillväxt och välfärd.

I kommunen finns en privat aktör som tar emot och sorterar verksamhetsavfall från de industrier och näringsidkare som genererar större mängder avfall. De företag som genererar mindre mängder har möjlighet att lämna sitt avfall vid återvinningscentralen mot avgift.

Det finns ett par privata aktörer samt några ideella organisationer som arbetar med återbruk. Kommunen bedriver återbruksverksamhet vid Gruvgårdets ÅVC för vidare mottagning och försäljning av det återbrukade materialet.

Under de senaste åren har avfallshanteringen ingått som en del i den strategiska planeringen som genomförts i kommunen och samarbetet

mellan kommunens förvaltningar och Avesta Vatten fungerar bra men kan utvecklas ytterligare.

6.2 Borlänge

Borlänge är Dalarnas största stad och fortsätter att växa. Med stora industrier som SSAB har en rad små- och medelstora företag vuxit fram och intresset för fler företag att etablera sig i Borlänge är stort. Efter att Stora Enso Kvarnsveden gav besked om att lägga ner sin verksamhet meddelade företaget Northvolt, som tillverkar litiumjonbatterier för bland annat elbilar, att de väljer att etablera sig i Borlänge och ta över Stora Enso Kvarnsvedens redan befintliga fastighet. Northvolt förväntas vara igång med produktion år 2024 och skapar genom sin etablering cirka 1000 arbetstillfällen.

I Borlänge har myndigheter som Trafikverket och Transportstyrelsen sin bas, vilka gjort staden IT-tät och skapat arbetstillfällen och samarbetsmöjligheter med andra delar av landet. Här finns även Dalarna Science Park som är en innovationsarena för nya och etablerade företag samt Högskolan Dalarna som erbjuder utbildningar och forskning inom flera områden och som lockar studenter till kommunen.

Borlänge är dessutom Dalarnas främsta köpstad med fyra större sammanhängande handelsområden; Borlänge centrum, Kupolenområdet, Norra Backa och Södra Backa. Genom de goda kommunikationerna och det geografiska läget är Borlänge också ett viktigt distributionscentrum. Här finns även goda möjligheter till att handla second hand både genom kommunala och privata aktörer. Borlänge kommun driver Ta Tillvara som är en second-hand-butik samt Dala återbyggdepå som tar emot och säljer återbrukat eller överblivet material från bygg- eller rivningsåtgärder.

I Borlänge finns många unika besöksmål såsom Gyllbergen, Romme Alpin och Ornässtugan, vilka skapar över en miljon gästnätter per år.

6.3 Falun

Faluns näringsliv har sin tyngdpunkt inom förvaltning och service, men också den industriella verksamheten är av stor omfattning. Falu kommun och Landstinget med lasarettet är de största arbetsgivarna med 4 500 och 3

600 anställda. Det finns en växande och utvecklingsbar besöksnäring. Den är mångsidig och ger utrymme för många olika upplevelser både i den urbana miljön samt i tillgängliga naturområden och i det unika världsarvet. Framför allt i anslutning till Lugnetanläggningarna ordnas många små och stora event som skid-VM, musikfestivaler och andra idrottsarrangemang.

Inom återbruk finns det ett flertal aktörer. Kommunen driver en Ta Till Vara-verksamhet, några kyrkor driver en second hand-verksamhet med biståndsprofil med stora ideella insatser. Det finns även ett flertal butiker som säljer begagnade textilier, möbler och andra produkter som antik, kuriosa eller wintage.

De största enskilda avfallsproducenterna är avloppsreningsverken och landstinget med lasarettet. Byggverksamhet, tillverkningsindustri och handel genererar också betydande mängder avfall. På landstinget genereras mycket engångsmaterial samt riskavfall. Tillverkningsindustrier genererar förpackningar, materialspill från processer som kan vara både värdefullt material som t ex metall och material till energiåtervinning.

6.4 Gagnef

Kommunens näringsliv domineras av små och medelstora företag. Några av de större arbetsgivarna är 3M i Gagnef, Mockfjärds Fönster och Moelven Dalaträ i Mockfjärd samt Åkerströms i Björbo.

Dala Vatten och Avfall har hand om drift, utveckling, samordning, administration och planering av vatten och avlopps- och avfallsverksamheterna i Gagnef, Leksand, Rättvik och Vansbro. Huvudkontoret har sitt säte i Leksand.

6.5 Hedemora

Näringslivet i Hedemora har en bredd branschmässigt; i förhållande till många kommuner av motsvarande storlek sticker Hedemora kommun ut med en relativt unik palett av företag. Från basindustri till starkt nischade företag inom stål- och verkstad, elektronik, fordonsanpassning, mm. De

flesta företag är enmansföretag och den största privata arbetsgivaren har ca 400 anställda.

De areella näringarna, industrin, vård och omsorg är relativt starka näringar i Hedemora. New Boliden med gruvan i Garpenberg är den största privata arbetsgivaren. I Långshyttan finns Erasteel, Setra mfl, i Dormsjö utanför Garpenberg finns Dormsjöskolan och i Vikmanhyttan bland andra CTEK, Dalforsån, Wikmanshyttan Safety, och PRIMAB. I Hedemora stad finns allt från småskalig kvalitativ handel och vårdföretag till verkstadsindustri och i Grådö Långdahls Åkeri och logistik. Utanför Hedemora återfinns Oppigårds Bryggeri, Dalaägg, Grådö mejeri och andra, mindre livsmedelsproducenter.

Besöksnäringen i Hedemora är också den småskalig. Här finns bland annat Sveriges första ekomuseum Husbyringen med sex mil natur- och kulturland präglad av unika industri- kulturhistoriska platser. Musik- och motorevents har också ett starkt fäste i Hedemora.

6.6 Leksand

Kommunen har flera större företag som Clas Ohlsons huvudkontor i Insjön, Leksands Knäckebröd, Bergkvist-Insjön (sågade trävaror) och Ejendals (skyddskläder för händer och fötter).

Inom besöksnäringen finns bland annat hotell- och konferensanläggningarna i Tällberg, Tegera arena (hockey) och Leksands sommarland. Kommunen har mycket sommargäster både i fritidshus och på camping.

Dala Vatten och Avfall har hand om drift, utveckling, samordning, administration och planering av vatten och avlopps- och avfallsverksamheterna i Gagnef, Leksand, Rättvik och Vansbro. Huvudkontoret har sitt säte i Leksand.

6.7 Ludvika

Ludvika är framtidens, tillväxtens och möjligheternas kommun.

Med Hitachi Energy i spetsen spelar vi en central roll i världens elektrifiering och den kraftfulla satsningen på hållbarhet. Här skapas förutsättningar för att klara klimatmålen och få grön el att färdas stora avstånd över jordklotet.

Här finns också familjebryggeriet Spendrups, som sedan starten för över 100 år sedan har vuxit till Sveriges ledande bryggeri, och upplevelsedestinationen Säfsen Resort. För att bara nämna några av de närmare 2 000 företag som har sin verksamhet i Ludvika.

I kommunkoncernen har vi cirka 2 700 anställda. Med vår gemensamma värdegrund Lagandan som grund jobbar vi varje dag efter principerna relationer, glädje, lärande och driv. Vi finns till för Ludvikabon och tar ansvar för att Ludvika ska vara en bra kommun att leva och verka i. 2022 utsågs vi till Sveriges bästa miljökommun i kategorin landsbygd.

Insamling och omhändertagande av avfall under kommunalt ansvar hanteras av WBAB, som ägs till lika delar av Ludvika och Smedjebackens kommun. WBAB:s uppdrag är att säkerställa en trygg, serviceinriktad, effektiv och hållbar verksamhet.

6.8 Malung-Sälen

Malung-Sälens kommun har ca 10 000 invånare och ligger naturskönt i Dalarna. Här finns Sälenfjällen som gör oss till norra Europas största vinterturismdestination. Intresset för vår- och sommarturismen ökar succesivt. Turismen och skogsindustrin är viktiga basnäringar för kommunen. Turismen omsätter cirka 3 miljarder kronor och skapar ca 9000 arbetstillfällen årligen. Hit kan besökare flyga till och från den internationella flygplatsen i Sälen.

Turismen medför att stora mängder avfall generas under intensiva perioder, vilket ställer höga krav på avfallsverksamheten. Detta styrks av översiktsplanen från 2009.

Den tekniska produktionsindustrin - med flera världsledande industriföretag i framför allt Malung - är också stark.

Behovet av ytterligare mark för hämtplatser för avfall inom fjällområdet är stort, och översiktsplanen anger att utrymme för sådana bör reserveras vid framtida planering. Avfallshandling är sedan en tid tillbaka även en viktig punkt i arbetet med fördjupade översiktsplaner och i planarbetet. Kommunen har som ambition att en ny översiktsplan ska antas under mandatperioden 2023-2026.

6.9 Mora

I Mora finns idag ca 2000 aktiva företag, undantaget enskilda skogsägare, inom en mängd olika branscher.

Näringslivet i Mora präglas av tillverkande industri, byggverksamhet, handel och besöksnäring. Besöksnäringen är omfattande och ger bl.a. underlag för en regionalt stark handel.

Tillverkningsindustrin i Mora är mycket nyanserad med en handfull större företag och många små. Metallindustrin har av tradition en stark förankring. Branschen har sammanlagt flest antal anställda.

Byggverksamhet är branschen med flest antal anställda efter tillverkningsindustrin. Den positiva utvecklingen i Mora med omnejd, inte minst inom besöksnäringen, ger underlag för en stark byggbransch.

Handeln är stark och har regional dragningskraft, med två specifika handelsområden; Noret och centrum. Noret är under utveckling till en plats för sällanköp. Mora centrum är den naturliga mötesplatsen med många butiker, restauranger och kaféer.

Besöksnäringen är stark tack vare natur, kultur, handel och stora evenemang.

Akutsjukhuset i Mora (Landstinget Dalarna) utgör en stor verksamhet med hela norra och västra Dalarna som upptagningsområde och är efter kommunen den största enskilda arbetsgivaren.

6.10 Orsa

Näringslivet är småskaligt. I Orsa kommun finns ca 550 företag inom en rad olika branscher, undantaget enskilda skogsägare.

Besöksnäringen är betydande, med Grönklittsgruppen som dominerande aktör. Det finns även många mindre hotell, boendeanläggningar och restauranger. Besöksnäringen har över tid påverkats positivt av ett flertal olika typer av musik-, idrotts-, mäss- och motorevenemang.

Mark- och anläggning, transport och entreprenad utgör en betydelsefull bransch med flera stora företag med regional konkurrenskraft. Byggverksamhet är också en stark bransch.

Skogsnäringen har alltid varit betydelsefull, med besparingsskogen som en av de större aktörerna. Det finns även många mindre företag inom avverkning, transport och skogsvård.

Jordbruk, med anknytande verksamhet, var länge på tillbakagång men har i modern tid återhämtat sig genom t.ex. fårskötsel, köttproduktion och lokalproducerade livsmedel. Större investeringar har gjorts både inom odling, vidareförädling, mejeri och mjölkproduktion. Jordbruket är viktigt, inte minst för det öppna turist- och kulturlandskapet. Jordbruk och skogsnäring är sammantaget fortfarande en av Orsas större branscher.

Företagstjänster är en bransch som har vuxit kraftigt, med ett stort antal små tjänsteföretag inom t.ex. management, innovation, reklam, projektledning, ”events” och IT.

Tillverkningsindustri och handel är inga framträdande branscher men sysselsätter ändå ungefär lika många som jord- och skogsbruket. Inom träförädling finns det ett flertal finsnickerier. Utvinningsindustrin är, om än blygsamt, representerad genom viss sand- och kalkstensbrytning.

6.11 Rättvik

Näringslivet består av småföretag. De större branscherna i kommunen är turism, handel, träindustri samt jord- och skogsbruk.

Kommunen har mycket sommargäster både i fritidshus och på camping. Det finns också flera stora återkommande evenemang som Classic Car Week, Musik vid Siljan (Bingsjöstämman) och konserter i Dalhalla.

Dala Vatten och Avfall har hand om drift, utveckling, samordning, administration och planering av vatten och avlopps- och avfallsverksamheterna i Gagnef, Leksand, Rättvik och Vansbro. Huvudkontoret har sitt säte i Leksand.

6.12 Smedjebacken

Kommunens största tätorter är Smedjebacken och Söderbärke. Näringslivet domineras av en stor metallindustri (Ovako), delar av Hitachi samt ett flertal mindre verkstadsföretag. Flera företag vill också utvecklas och expandera. Kommunen har detaljplanelagda områden för industri och fortsätter att arbeta för att underlätta etableringar i framtiden. Smedjebackens kommun är den största arbetsgivaren i kommunen.

Flera företag arbetar med hantering av avfall. Ovako arbetar med metallåtervinning (smälter ned metallskrot). Tar bl.a emot metallförpackningar insamlat via återvinningsstationer. Ragnsells har en återvinningsanläggning för verksamhetsavfall (sortering och mellanlagring).

Smedjebackens kommun är en ekokommun med höga ambitioner. Vi ska ha hög andel egenproducerad förnybar el- och värmeenergi samt verka för fler initiativ till förnybar energiproduktion, därför har kommunen tagit fram solcells- och vindbruksplaner samt utvecklar laddinfrastrukturen i kommunen. Smedjebacken är med i projektet ”Gröna vägen” som ska möjliggöra för snabbbladdning av tung transporttrafik och personbilar mellan Smedjebacken och Sälen.

Smedjebacken kännetecknas av närhet till vatten och natur med ett rikt båt- och sjöliv. Hamnområdet i Smedjebacken är en levande och vacker miljö, där kultur och nöje möts som förstärker varandra. Hamnområdet med ångbåtar och lokstall ingår i Ekomuseum Bergslagen. Kommunen har mycket sommargäster både i fritidshus, på camping och på sjön. Med båt

kan man ta sig till via Strömsholms Kanal till Mälaren och Östersjön. Det finns också flera natursköna campingar i kommunen och det anordnas flera populära evenemang.

6.13 Säter

Säters kommun har ett varierat näringsliv och en näringslivsstruktur som består av många småföretag med upp till 10 anställda. De branscher som utmärker sig är träindustrin och lantbruket som även historiskt sett varit starka, men de enskilt största arbetsgivarna är landstinget och kommunen

Kommunen bär spår efter tidigare gruvdrift och järnframställning. Något som gett landskapet dess karaktär värd att bevara, men också kontaminerade områden som behöver hållas under uppsikt särskilt inför schaktning som kan innebära hantering av förorenade massor.

I centralorten, Säter, finns en del trånga gränder vilket är en utmaning när insamling av fler avfallsfraktioner ska ske vid respektive fastighet. En annan utmaning gällande fastighetsnära avfallsinsamling är att på landsbygden finns ett flertal småvägar med begränsad framkomlighet.

En stor andel av kommunens innevånare bor utanför tätorten, vilket leder till långa avstånd för avfallsinsamling. Även många fritidshus är belägna på landsbygden, vilket innebär utmaningar med planering av sommarhämtning.

Det finns några återkommande evenemang som Nostalgidagarna, Säterstampen och Tisdagsträffar med veteranbilar. Nostalgidagarna leder till nedskräpning och dåligt sorterat avfall medan Julmarknadens besökare sköter sig näst intill exemplariskt.

På ÅVC sker insamling av kläder, textil, möbler, husgeråd och inredning som omhändertas av secondhandbutiker. Inom kommunens verksamheter finns stor potential för återanvändning av möbler. Återbruk i form av reparation/ombyggnation finns inte i kommunal regi.

Insamling och omhändertagande av avfall under kommunalt ansvar hanteras av Samhällsbyggnadssektorn i Säters kommun.

6.14 Vansbro

Näringslivet består av små och medelstora företag varav flera e-handelsföretag. En av de större arbetsgivarna är Orkla.

Några av evenemangen under året är Vansbrosimningen, Pepes fotbollscup, Ingmarsspelen och Trollbröllopet.

Dala Vatten och Avfall har hand om drift, utveckling, samordning, administration och planering av vatten och avlopps- och avfallsverksamheterna i Gagnef, Leksand, Rättvik och Vansbro. Huvudkontoret har sitt säte i Leksand.

6.15 Älvdalen

I Älvdalens kommun finns ca 600 företag, undantaget enskilda skogsägare. De flesta företagen i kommunen är små- och mikroföretag med 0-100 anställda. Största privata arbetsgivare är Idre Fjäll med runt 500 anställda, följt av Pressmaster på ca 100 anställda och Älvdalens utbildningscentrum och Blybergssågen med ca 70-80 anställda per företag. Näringslivet är differentierat och nästan alla branscher finns representerade i kommunen.

Tillverkningsindustri och besöksnäring är de största branscherna i kommunen. I kategorin tillverkningsindustri finns allt från betong- och metallindustri till trävaruframställning.

Träindustrin företräds inom sågvaru-, möbel-, fönster-, byggnads-/inrednings- och prefab-hustillverkning. Stora investeringar har nyligen gjorts inom sågverksindustrin, det finns även tillverkning av energipellets samt isolermaterial baserat på återvunnet tidningspapper.

Inom besöksnäring finns allt från handel, restaurang, boendanläggningar såsom hotell, vandrarhem, campingar, stugbyar, aktivitetsföretag osv. Idre Fjäll och Idre Himmelfjällsområdet är ett starkt och expansivt område.

Andra starka branscher är byggverksamhet, jord- och skogsbruk, åkerier och entreprenadfirmor samt en växande skara friskvårdsföretag.

Företagstjänster är en stark bransch med många serviceföretag med olika inriktning som kan kopplas till den starka turismen.

Inom jordbruk och fiske är renskötsel och fiskodling/fiskförädling företrädda. Husdjursskötsel, mjölkproduktion och odling förekommer i viss omfattning, liksom jakt- och fiskevård. Slakteri och charkuteri är exempel på vissa mindre branscher.

Utvinningindustri är en relativt stark bransch. Materialtäkter och stenbrott är viktiga företrädare och även viss torvindustri förekommer. Prospekteringar i modern tid kanske på sikt kan leda till en nymorgnad gruvindustri.

7 Miljöbedömning

7.1 Bakgrund

Enligt 6 kap. miljöbalken ska en miljöbedömning genomföras vid upprättande av planer som krävs enligt lag och som kan medföra betydande miljöpåverkan.

7.2 Avgränsning

Miljöbedömningen avser inte avfallshanteringens totala miljökonsekvenser utan endast de konsekvenser som kan uppstå av målen och åtgärderna som föreslås i avfallsplanen.

7.3 Samråd

Framtagandet av avfallsplanen har skett i via en regional kretsloppsplanegrupp samt kommunala kretsloppsplanegrupper. Dessutom har 12 temagrupper arbetat med att ta fram förslag mål och åtgärder.

18 seminarier och webinarier har genomförts. 14 möten har hållits i regionala kretsloppsplanegruppen och de kommunala grupperna har haft ett antal möten. Ett 60 tal möten har hållits i temagrupper.

Deltagare har varit från kommunens verksamheter, länsstyrelse, region dalarna och privata aktörer med koppling till temagrupper.

7.4 Miljöproblem relaterade till avfallshantering

Några av de största miljöproblemen kopplat till avfallshantering är ökande avfallsmängder, skadliga ämnen samt växthusgaser. Dessa tre aspekter ligger till grund för denna miljöbedömning.

Ökande avfallsmängder

Avfallsmängderna ökar i Sverige och resurserna i avfallet tas inte tillvara på ett optimalt sätt. Vårt konsumtionsmönster idag innebär att vi lever på ett ohållbart sätt om skapar onödigt avfall. Vi kan uppnå en mer hållbar konsumtion om vi minskar inköp av engångsprodukter, onödiga förpackningar och använder produkter som går att återanvända i högre grad.

Skadliga ämnen och föroreningar

Alla produkter blir en dag ett avfall, varav vissa typer kräver särskild behandling. Det är viktigt att dessa produkter samlas in och tas om hand på bästa sätt. Farligt avfall kan innehålla kemikalier och tungmetaller. Dessa separeras och återvinns i separata flöden för maximalt utnyttjande och minimal påverkan på miljön. I externslam från trekammarbrunnar kan det finnas tungmetaller, mikroplaster och läkemedelsrester. Förorenade massor kan innehålla föroreningar i olika grad som kan bidra till läckage till mark och vatten om inte korrekt hantering sker av massorna.

Växthusgaser

Avfallshantering har en stor miljöpåverkan av växthusgaser. Avfallshantering består av många transporter, krävande

återvinningsprocesser samt utsläpp av gaser från deponier. Växthusgaser förebyggs genom förebyggande av avfall så att färre produkter behöver produceras, att mindre avfall behöver transporteras och att mindre avfall behöver behandlas samt att organiskt avfall inte deponeras.

7.5 Alternativ

Nollalternativ

Utan insatser blir dagens system gällande och avfallsmängderna kommer troligtvis förändras i takt med konjunktur och trender. Ökad tillväxt med ökande konsumtion som bidrar till ökade avfallsmängder har en tydlig koppling och enligt Naturvårdsverkets scenarioräkningar tror man att avfallet kraftigt kommer att öka fram till 2030 om inte åtgärder sätts in.

Planalternativ

Kretsloppsplanerna i Dalarnas kommuner 2023–2030 har tre fokusområden: Dalarna minskar avfallet, Avfall som resurs samt ren och giftfri miljö. Målområden är kategoriserade i huvudsak utifrån ansvar.

Kretsloppsplanens mål syftar direkt till att minska avfallets mängd och farlighet, vilket innebär att planen i sin helhet bidrar till att förebygga resursslöseri och minska avfallshanteringens miljöpåverkan. Med en dalasamarbete kring kretsloppsplaner kan åtgärder genomföras över kommungränserna som kan bidra till en ännu större genomslagskraft, vilket ger en positiv miljöpåverkan.

Miljöbedömning efter målområde

Målområde: Hushållens konsumtion

Allt avfall innebär en negativ miljöpåverkan oavsett hur det omhändertas. Att förebygga uppkomsten av avfall är därmed det bästa sättet att minimera den negativa miljöpåverkan. I grunden handlar det om att ändra beteende och att förändra synen på varor

och dess värde. Genom att genomföra de åtgärder som föreslås i kretsloppsplanen kommer kommunens invånare förhoppningsvis få en större medvetenhet om konsumtionens negativa påverkan på miljön. Genom att förebygga avfall minskar transportbehovet och därmed minskautsläppen till luft samt minskade bullernivåer. Detta miljöområde medför mestadels positiv miljöpåverkan.

Mål: Mängd avfall ska minska med 25%, vilket medför att mängd ska understiga (kg/person)

Bedömning: Positiv miljöpåverkan. Minskade avfallsmängder innebär minskat tryck på resurser, färre transporter och det går åt mindre energi för återvinningsprocesserna.

Minskar vi avfallet med 25 % motsvarar detta cirka 40 000 ton avfall som innebär att klimatpåverkan minskar med cirka 120 000 ton CO₂e eller omräknat 0,42 ton CO₂e/person.

Dessutom förbättras den ekonomiska hushållningen för hushållen på genom minskade inköp.

Målområde: Hushållens avfallshantering

För det avfalls om uppkommit är det viktigt att öka återanvändning och materialåtervinning. Förordning om förpackningar som gäller sedan 2022 där kommunerna övertar samlingsansvar 2024 och kravet är att alla hushåll ska ha infört fastighetsnära insamling år 2027 (samordnat med mat- och restavfall). Insamling av förpackningar ska även ske på populära platser i kommuner och alla aktörer där förpackningar uppstår omfattas av kraven. Omställningen är stor och det kommer krävas ett stort arbete för att uppnå beteendeförändringar som medför att hushåll, kommuner och berörda aktörer hanterar förpackningar så att de minskar i omfattning och att de sorteras för materialåtervinning.

Mål: Mängd restavfall⁹ ska minska med 50% och understiga (kg/person)

Mål: Mängd brännbart grovavfall¹⁰ ska minska med 50% och understiga (kg/person)

Bedömning: Positiv miljöpåverkan. Mindre mängd restavfall och grovavfall som går till förbränning och mer material som går till materialåtervinning innebär mindre mängd förbränningsavfall och mindre mängd luftföroreningar.

Dessutom förbättras den ekonomiska hushållningen för hushållen genom minskade förbränningskostnader som ingår i avfallstaxa.

Målområde: Kommunen

Inköp i kommunala verksamheter medför omfattande materialanskaffning som kan innebära resursslöseri såväl miljömässigt som ekonomiskt.

Minska onödigt matsvinn i kommunens verksamheter har varit ett prioriterat område i Dalarna i föregående avfallsplanperiod som medfört virka 30% i minskat matsvinn. Det är fortsatt en högt prioriterad fråga i syfte att undvika resursslöseri.

Myndighetstillsyn är ett viktigt verktyg för kommunen som kan bidra till att verksamheter uppmärksammas och vid behov föreläggs om krav för att följa aktuell lagstiftning. Aktuellt inom avfallsområdet är bland annat nya förordningen om förpackningar som omfattar serveringsställen (2024) och evenemangsarrangörer samt kraven på sortering av byggavfall.

Slam är ett område som har betydande miljöpotential, såväl för biogasändamål som växtnäring.

Nedskräpning ökar enligt kundundersökningar och från 2024 gäller ny förordning om nedskräpningsavgifter som medför att kommer erhåller ersättning för att minska nedskräpning på allmänna platser.

Mål: Mängd avfall från kommunens verksamheter ska minska med 25%

Bedömning: Positiv miljöpåverkan. Minskade avfallsmängder innebär minskat tryck på resurser, färre transporter och det går åt mindre energi för återvinningsprocesserna.

Dessutom förbättras den ekonomiska hushållningen för kommunerna genom minskade inköp.

Mål: Mängd avfall från kommunens verksamheter till förbränning ska minska med 50%

Bedömning: Positiv miljöpåverkan. Mindre mängd restavfall och grovavfall som går till förbränning och mer material som går till materialåtervinning innebär mindre mängd förbränningsavfall och mindre mängd luftföroreningar.

Dessutom förbättras den ekonomiska hushållningen i kommunerna genom minskade förbränningskostnader.

Mål: Till år 2030 ska matsvinnet i skola understiga 30 g/portion

Bedömning: Positiv miljöpåverkan. Stor miljöpåverkan kommer från livsmedelsproduktion; vattenåtgången är stor och dess transporter bidrar till utsläpp. Genom att minska svinnet bidrar det till att den totala miljöpåverkan som kommer från livsmedel minskar.

Mål: Samtliga kända nedlagda deponier i riskklass 1-2 ska vara undersökta och riskklassade enligt MIFO fas 2. De med prioriterade åtgärdsbehov ska vara åtgärdade eller ha en beslutad plan för åtgärd.

Målområde byggavfall och masshantering

Bygg- och rivningsavfall är ett viktigt område då det uppkommer stora mängder bygg- och rivningsavfall och dessa har stor miljö- och klimatpåverkan. Det saknas dock uppgifter på mängd byggavfall i Dalarna.

Den vanligaste behandlingen av bygg- och rivningsavfall är att det återvinns som konstruktionsmaterial, följt av deponering och

⁹ Brännbart i kärl vid fastighet

¹⁰ Brännbart skrymmande avfall som lämnas i container på ÅVC

energiåtervinning. Konventionell materialåtervinning, som återvinning av metaller, plast och papper, står för endast 2 procent.

Mål: Beslutad masshanteringsplan

Bedömning: Sannolikt positiv miljöpåverkan. Genom att återanvändning av schaktmassor minskas uttaget av naturgrus samt minskade transporter. Syftet är att planera för en masshantering som medför minskad masshantering, färre transporter och mindre miljöpåverkan.

Betydande miljöpåverkan kan ske om schaktmassor innehåller skadliga ämnen och används till anläggningsändamål, då det kan förorena mark och vatten. Om massor är lämpliga och fria från föroreningar kan vara svårt att bedöma men ska kontrolleras.

Sammanfattande miljöbedömning

Planen innebär betydande miljöpåverkan och därför behöver en strategisk miljöbedömning utföras. Med de föreslagna åtgärderna kommer avfallshanteringen i Dalarna bidra till en minskning av avfallens mängd och dess farlighet samt att nedskräpningen minskar. Med genomförandet av denna plan styrs kommunerna i en riktning mot ett hållbart samhälle och en cirkulär ekonomi. Med samarbete i Dalarna kan åtgärder genomföras över kommungränserna vilket kan bidra till en större genomslagskraft, vilket ger en ytterligare positiv miljöpåverkan.

Med detta som bakgrund anses inte en kompletterande miljökonsekvensbeskrivning nödvändig då de mål och åtgärder som presenteras i avfallsplanen bedöms till huvudpart ha en positiv inverkan på miljön.

8 Nedlagda deponier

Naturvårdsverket har arbetat fram en metodik för inventering och riskklassning av förorenad mark. Metoden kallas för MIFO-modellen som står för **M**etod för **I**nventering av **F**örorenade **O**mråden.

MIFO arbetet delas upp i tre olika faser. Naturvårdsverket har gett ut en vägledning för inventering av förorenade områden. Rapport 4918 "Metodik för inventering av förorenade områden - Bedömningsgrunder för miljö kvalitet och vägledning för insamling av underlagsdata".

Dessa utgör grunden för arbetet runt om i landet med att kartlägga omfattningen av markföroreningar samt för att riskklassa dessa. Genom riskklassningen kan man få fram en prioriteringsordning när det gäller finansiering av saneringsinsatser.

Den inledande delen med arkivsökning och framtagning av bakgrundsinformation, betecknas som FAS 1 i MIFO-arbetet. Den utgör grunden för att bedöma om det finns behov för fördjupade undersökningar för en förorenad plats. Genom att besvara ett antal frågor kan objektet sedan inordnas i en av fyra riskklasser:

Klass 1 - Mycket stor risk

Klass 2 - Stor risk

Klass 3 - Måttlig risk

Klass 4 - Liten risk

När FAS 1 är genomgången kan man göra en bedömning av vilka objekt som verkar ha behov av fördjupade undersökningar. I FAS 2 görs sedan rekognosering, geokartor, provtagningsplan och översiktliga provtagningar för att få ett bättre underlag för bedömningen av föroreningsnivåer och spridningsförutsättningar.

Det sista skedet i arbetet är en ytterligare fördjupad provtagning för att ringa in de massor som måste åtgärdas på något sätt. Denna FAS 3 görs i samband med att beslut tas om sanering av ett område och kan närmast räknas som en planläggning av saneringsarbetet.

I Dalarna är statusen för närvarande enligt tabeller nedan.

Prioriterade kommunala nedlagda deponier (riskklass 1 och 2) i olika utredningsfaser

Förklaring:

MIFO 1: Hur många kommunala nedlagda deponier som genomgått inventering enligt MIFO fas 1

MIFO 2: Hur många kommunala nedlagda deponier som genomgått undersökning i MIFO fas 2

Under åtgärd: Hur många kommunala nedlagda deponier som är under åtgärd

Åtgärd klar: Hur många kommunala nedlagda deponier som är åtgärdade.

Antal deponier	MIFO 1	MIFO 2	Under åtgärd	Åtgärd klar	Kommentar
Avesta	0	7	6	0	6 deponier är under åtgärd och 1 är i undersökningsstadiet.
Borlänge	11	4	0	0	Av MIFO 2 – objekten är 1 klar för åtgärd, 3 behöver undersökas mer.
Falun	9	9	0	0	
Gagnef	2	0	0	0	
Hedemora	0	0	0	0	
Leksand	5	0	0	0	
Ludvika	8	4	2	2	Åtgärdsplaner finns för ytterligare tre

Antal deponier	MIFO 1	MIFO 2	Under åtgärd	Åtgärd klar	Kommentar
					av deponierna i riskklass 2.
Malung-Sälen	4	0	0	0	
Mora	8	0	0	0	1 deponi åtgärdad
Orsa	2	0	0	0	Ingen MIFO 2 eller åtgärd påbörjad
Rättvik	2	0	0	0	
Smedjebacken	6	5	0	0	MIFO 2 påbörjad för de flesta deponierna i kommunen.
Säter	3	0	1	0	
Vansbro	3	0	0	0	
Älvdalen	8	0	0	0	Ingen MIFO 2 eller åtgärd påbörjad
Dalarna totalt	71	32	9	2	

Antal nedlagda deponier som är klassificerade i olika riskklasser enligt MIFO vid utgången av 2022.

Antal deponier	Riskklass 1	Riskklass 2	Riskklass 3	Riskklass 4
Avesta	0	7	0	0
Borlänge	0	10	1	0
Falun	0	9	14	7
Gagnef	0	2	3	0
Hedemora	0	0	4	26
Leksand	0	5	15	14
Ludvika	0	8	11	6
Malung-Sälen	0	4	10	0

Antal deponier	Riskklass 1	Riskklass 2	Riskklass 3	Riskklass 4
Mora	1 (åtgärd klar)	7	14	9 (+ 6 oklassade)
Orsa	0	2	7	3 (+ 4 oklassade)
Rättvik	0	2	2	0
Smedjebacken	0	6	1	1
Säter	0	3	18	
Vansbro ¹¹	0	5	6	0
Älvdalen	0	8	17	1 (+ 7 oklassade)
Dalarna totalt	1	78	123	67

9 Samrådsredogörelse

Tas fram efter samråd

¹¹ Dessutom har en deponi tilldelats endast en branschklass, BKL 3, då denna tillhör branschen avfallsdeponier - inert, schaktmassedeponier.

10 Mer fakta

Rubrik	Beskrivning	Länk, hänvisning
Agenda 2030	Kretsloppsplanerna har en nära koppling till Agenda 2030 delvis i syfte att ge stöd för kretsloppsplanerna kopplar till kommunens arbete kring Agenda 2030. Det är främst målområde 7 (delmål 7.2), 11 (delmål 11.6), 12 (delmål 12.3, 12.4, 12.5, 12.7, 12.8) och 13 (delmål 13.2) som är aktuella.	www.globalamalen.se
Avfall Sverige	Branschorganisationen Avfall Sverige företräder samtliga 290 kommuner och ett 140 tal associerade medlemmar i övrigt.	www.avfallsverige.se
Avfall web	Avfall web är avfallsbranschens statistikverktyg för kommunalt avfall.	Finns på www.avfallsverige.se . Kräver inloggningsuppgifter.
Cirkulär ekonomi	Kretsloppsplanen avser driva på utvecklingen mot en mer cirkulär ekonomi. Delegationen för cirkulär ekonomi är utsedd av regeringen för att stödja arbetet med att ställa om hela Sverige till en cirkulär ekonomi.	www.delegationcirkularekonomi.se
Dalarnas avfallsplanportal	Dalarna har sedan 2018 en avfallsplanportal som främst är inriktad på att dokumentera och stödja samarbetet i Dalarna kring kommunal avfallsplanering.	www.avfallsplandalarna.se
EU:s avfallshierarki	Mål och åtgärder ska syfta till att avfallet hanteras enligt avfallshierarkin i enlighet med 2 kap. 5 § och 15 kap. 10 § miljöbalken (7§)	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=legissum:ev0010 www.naturvardsverket.se/amnesomraden/avfall/pagaende-arbeten/avfallshierarkin-visar-stegen-vi-behover-ta/
Kolada	Kolada är en ideell förening med svenska staten och SKR som medlemmar som ska främja kommunala analyser. Avfallsstatistik framgår under ”Samhällsbyggnad”.	www.kolada.se
Länsstyrelsen	Länsstyrelsen i Dalarna ansvarar bland annat för det regionala miljömålsarbetet, tillsynsvägledning, klimatkiv och arbete mot ett energiintelligent och klimatsmart Dalarna. Sedan många år har avfallsplanerna i Dalarna varit synkroniserat med de regionala miljömålen.	www.lansstyrelsen.se/dalarna/miljo-och-vatten.html

Rubrik	Beskrivning	Länk, hänvisning
Naturvårdsverk	Naturvårdsverket är den nationella myndigheten inom miljöområdet som reglerar bland annat avfallsfrågor. Ämnesområden relevanta för kretsloppsplanen är Avfall, Klimatomställning och Plast. Det finns också vägledning och stöd inom dessa områden.	www.naturvardsverket.se
Svenskt Vatten	Branschorganisation för de kommunala VA-verksamheterna.	www.svensktvatten.se
Sveriges miljömål	Mål och åtgärder ska utgå från de nationella miljö kvalitetsmålen, etappmålen samt andra relevanta mål, strategier och planer. Kretsloppsplanen berör främst God bebyggd miljö samt Giffri miljö. Det finns flera etappmål som berör kretsloppsplanen (område Avfall, Cirkulär ekonomi, Minskat matsvinn).	www.sverigesmiljomal.se
Temagrupper	Kretsloppsplanen är framtagen via 12 temagrupper där varje grups arbete är sammanfattat i ett PM.	www.avfallsplandalarna.se (Kretsloppsplan)

Åtgärdsplan 2023 – 2026, bilaga 2 till Kretsloppsplanen

Denna åtgärdsplan uppdateras vid behov av Samhällsbyggnadsnämnden, exempelvis med stöd av åtgärdsbank som framgår på www.kretsloppsplandalarna.se.

Regionala åtgärder drivs av regionala temagrupper, nätverk eller organisationer, kapitel 1 nedan. Kommunens medverkande enhet i Regionala åtgärder ges möjlighet att samverka för att nå målen. Varje enhet avgör själv hur mycket man kan bidra.

De flesta regionala åtgärder följs av en kommunal åtgärd med samma syfte.

Kommunala åtgärder drivs via kommunal verksamhet, kapitel 2 nedan.

1. Regionala åtgärder

Mål anger hänvisning till vilket mål i kretsloppsplanen respektive åtgärd syftar.

Lagkrav anger att åtgärd är föranledd av lagkrav.

Målområde	Åtgärder	Mål	År	Ansvar regionalt	Medverkande enhet i Säter	Lagkrav
Avlopp och slam	1. Ta fram plan för hållbara avloppsresurser i Dalarna/kommun som följer strukturen i EU:s avfallshierarki. Inkl. kartläggning, certifiering, uppströmsarbete, samarbete/nätverk, utbildning, information, etc.	7	2024	Dala VA	Vatten- & Återvinningsenheten	
Bygg- och rivningsavfall	2. Ta fram riktlinjer för att ställa krav på avfallsminimering, återbruk och materialåtervinning i byggprojekt	4,5	2024	Temagrupp ByggEkot ¹¹	Miljö- & Byggenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 10 § Avfallsförordning (SFS 2020:614) 3 kapitlet 10-11§ Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om

						avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5§
Bygg- och rivningsavfall	3. Kartlägg byggavfall avseende uppkomst, behandling och avsättning	4,5	2026	Temagrupp ByggEkot	Vatten- & Återvinningsenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 41 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 13-14§
Bygg- och rivningsavfall	4. Ta fram plan för regional lagerstrategi, förädlings- och återbruksverksamhet, riktlinjer vid upphandling samt kommunikation kring bygg- och rivningsavfall.	4,5	2025	Temagrupp ByggEkot	Vatten- & Återvinningsenheten Kommunikationsenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 10 § Avfallsförordning (SFS 2020:614) 3 kapitlet 5§
Hushållens avfallshantering	5. Utveckla sorteringsguide till stöd för minskat konsumtion, ökat återbruk och mer materialåtervinning.	1-3	2024	Temagrupp Hållbar konsumtion	Vatten- & Återvinningsenheten Kommunikationsenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 45 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 21§ Förordning om förpackningar (SFS 2022:1274) 6 kapitlet 16§

Hushållens avfallshantering	6. Ta fram beslutsunderlag för val av insamlingsystem av förpackningar	1-3	2024	DalaAvfall	Vatten- & Återvinningsenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 20§ Avfallsförordning (SFS 2020:614) 3 kapitlet 4§ Förordning om förpackningar (SFS 2022:1274) 6 kapitlet
Hushållens avfallshantering	7. Ta fram strategi återvinningscentraler som tillmötesgår ökat återbruk och ökad materialåtervinning. Inkludera byggavfall.	1-3	2024	DalaAvfall	Vatten- & Återvinningsenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 10§ Avfallsförordning (SFS 2020:614) 3 kapitlet
Hushållens konsumtion	8. Utveckla kommunikation till stöd för ökad kunskap och arbete med beteendefrågor med stöd av kommunikationsstrategi, se kapitel 6.6.	1-3	2026	Temagrupp Hållbar konsumtion	Kommunikationsenheten Vatten- & Återvinningsenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 45 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 21§ Förordning om förpackningar (SFS 2022:1274) 6 kapitlet 16§
Hushållens konsumtion	9. Genomför kontinuerliga kampanjer, arrangemang och kommunikationsinsatser koordinerat med åtgärd R2 och stöd av kommunikationsstrategi, se	1-3	2026	Temagrupp Hållbar konsumtion	Vatten- & Återvinningsenheten Kommunikationsenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 45 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande

	kapitel 6.6. Kan inkludera föreläsningar, studiecirkel, projekt (minimeringsmästarna), etc.					åtgärder (NFS 2020:6) 21 § Förordning om förpackningar (SFS 2022:1274) 6 kapitlet 16 §
Kommunens verksamhet	10. Utveckla upphandlingsstrategisk samverkan Dalarna där avfallsförebyggande ingår	4-5	2024	Temagrupp miljömässig upphandling	Ekonomienheten Hållbarhetsstrateg	Miljöbalken 15 kapitlet 10 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5 §
Kommunens verksamhet	11. Ta fram verktyg och metoder för att mäta och klassificera inköp och upphandlingar för uppföljning kring avfallsförebyggande, återbruk och materialåtervinning, särskilt avseende plast, textil, livsmedel, elektronik och byggavfall.	4-5	2025	Temagrupp miljömässig upphandling	Ekonomienheten Hållbarhetsstrateg	Miljöbalken 15 kapitlet 41 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5 §
Kommunens verksamhet	12. Utveckla kunskapsplattform för inköp/upphandling och användning av plast, textil, livsmedel, elektronik och bygg- och rivningsmaterial.	4-5	2024	Temagrupp miljömässig upphandling	Ekonomienheten Hållbarhetsstrateg	Miljöbalken 15 kapitlet 45 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande

						åtgärder (NFS 2020:6) 21 §
Kommunens verksamhet	13. Arrangera kontinuerliga seminarier/webbinarier för utbildning och utveckling kring avfall i kommunens verksamheter (målgruppsstyrt).	4-5	2024-2026	Regional kretsloppsplanegrupp	Vatten- & Återvinningsenheten Hållbarhetsstrateg	Miljöbalken 15 kapitlet 45 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5 §
Kommunens verksamhet	14. Ta fram riktlinjer för att mäta och minska avfall från kommunala verksamheter	4-5	2024	Regional kretsloppsplanegrupp	Vatten- & Återvinning	Miljöbalken 15 kapitlet 41 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 13-14 §
Matsvinn	15. Ta fram underlag för ökat samarbete med skola, förskola och äldreomsorg som stöd för kommunernas arbete för att mat ska ätas upp. Se även kommunala åtgärder.	6	2024	Kostnätverk	Kostenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 10 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5 §
Matsvinn	16. Säkerställa och utveckla mätning och/eller identifiera anledningar till matsvinn inom	6	2024-2025	Kostnätverk	Kostenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 41 §

	förskola, gymnasium och äldreomsorg					Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 13-14 §
Nedskräpning	17. Ta fram åtgärdsplan för samarbete kring nedskräpning (information, samarbete evenemangsarrangörer, mall platsupplåtelse, skräpmätningar)	-	2024	Temagrupp nedskräpning	Gata- & Parkenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 41 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 6 §
Schaktmassor	18. Ta fram regional masshanteringsplan inklusive vägledning/riktlinje för klassning och koordinering av schaktmassor med beaktande av invasiva arter.	9	2024-2025	Temagrupp schaktmassor	Gata- & Parkenheten Vatten- & Återvinningsenheten Miljö- & Byggenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 10 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5§
Tillsyn	19. Utveckla tillsynsvägledning kopplat till avfallsförebyggande och materialåtervinning av bygg- och rivningsavfall samt schaktmassor. Gäller både miljötillsyn och byggtillsyn.	4-5	2024	Länsstyrelse	Miljö- & Byggenheten	Miljöbalken 15 kapitlet 10 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5§

2. Kommunala åtgärder

Kommunala åtgärder som rekommenderas i alla kommuner markeras med *. Dessa är till stor del en följd av regionala åtgärder.

Mål anger hänvisning till vilket mål i Kretsloppsplanen åtgärden syftar.

Regional åtgärd anger hänvisning till eventuell regional åtgärd som föregår kommunal åtgärd.

Målområde	Åtgärder	Mål	Regional åtgärd	År	Ansvar	Medverkande
Bygg- och rivningsavfall	1. Implementera riktlinje för krav vid upphandling där byggavfall uppstår. *	4-5	2	2025	Fastighetsenheten	Upphandlingscenter (UHC) Lokal upphandlingsgrupp (LUG)
Hushållens avfallshantering	2. Införa sortering för ökad materialåtervinning av grovavfall. Ta bort möjligheter lämna blandade brännbara fraktioner och ersätta med materialåtervinning av ex hårdplast, mjukplast, m.m.. *	3	7	2024	Vatten- & Återvinningsenheten	DalaAvfall
Hushållens avfallshantering	3. Ta fram beslutsunderlag införande av fastighetsnära insamling förpackningar. *	2	6	2024	Vatten- & Återvinningsenheten	DalaAvfall

Kommunens verksamhet	4. Utveckla samverkansgrupp för inköp och upphandling inom kommun och kommunala bolag. Gruppen utser representant i temagrupp miljömässig upphandling. *	4-5	10-12	2024	Lokal upphandlingsgrupp (LUG)	Avtalsgruppen (kommunen och Säterbostäder) Miljöstrategigrupp UHC
Kommunens verksamhet	5. Implementera mätning och klassificering av inköp och upphandlingar för uppföljning kring avfallsförebyggande, återbruk och materialåtervinning (utifrån regional åtgärd). *	4-5	11	2024-2025	Ekonomienheten Säterbostäder	Upphandlingscenter (UHC)
Kommunens verksamhet	6. Upprätta eller uppdatera upphandlingspolicy eller annat styrande dokument med direktiv för avfallsförebyggande, återbruk och materialåtervinning (utifrån regional åtgärd). *	4-5	10-12	2024	Ekonomienheten Lokal upphandlingsgrupp LUG	Upphandlingscenter (UHC) Temagrupp miljömässig upphandling
Kommunens verksamhet	7. Ta fram eller uppdatera mål för inköp och upphandling kring avfallsförebyggande, återbruk och materialåtervinning, särskilt avseende plast, textil, livsmedel, elektronik och byggavfall på kommunledningsnivå samt bolags- och verksamhetsnivå. *	4-5	10-12	2025-2026	Hållbarhetsstrateg	Lokal upphandlingsgrupp (LUG) Upphandlingscenter (UHC)
Kommunens verksamhet	8. Ta fram strategi avtalsuppföljning och	4-5	10-11	2024-2025	Ekonomienheten	Lokal upphandlingsgrupp (LUG)

	avtalsförvaltning för upphandlade kontrakt. *				Avtalsgruppen (kommunen och Säterbostäder)	Upphandlingscenter (UHC) Säterbostäder
Kommunens verksamhet	9. Säkerställ och informera alla kommunala verksamheter om källsortering. *	4-5	14	2024-2026	Vatten- & Återvinningsenheten	Kommunikations-enheten
Kommunens verksamhet	10. Inför mätning av avfall från kommunala verksamheter (stöd av åtgärd R14)*	4-5	14	2025-2026	Vatten- & Återvinningsenheten	Säterbostäder Borlänge Energi
Kommunens verksamhet	11. Implementera regionala åtgärder avlopp/slam i kommun. *	7	1	2024-2026	Vatten- & Återvinningsenheten	Miljö- & Byggenheten
Kommunens verksamhet	12. Ta fram åtgärdsplan införande sortering förpackningar populära platser. *	5	-	2024	Gata- & Parkenheten	Platsutvecklingsgruppen
Matsvinn	13. Utveckla samverkan mellan kost, pedagogisk verksamhet och folkhälsa för att främja att mat äts upp. Stöd från regional åtgärd R15. *	6	15	2026	Kostenheten	Barn- & Utbildningssektorn Sociala sektorn
Matsvinn	14. Implementera befintligt nationellt enkätverktyg som kan användas i Dalarna kring mat och matmiljöer. *	6	16	2024-2026	Kostenheten	Barn- & Utbildningssektorn
Nedlagda deponier	15. Bilda kommunal dialoggrupp för nedlagda deponier med en tydlig huvudman. *	8	-	2024-2026	Vatten- & Återvinningsenheten	Temagrupp nedlagda deponier
Nedlagda deponier	16. Genomför ytterligare undersökning på tre st deponier för att kunna utreda ev. lakning. Vid behov, ta fram tidssatt åtgärdsplan för nedlagda	8	-	2024-2026	Vatten- & Återvinningsenheten	Temagrupp nedlagda deponier

	deponier 2023–2030 med stöd av gemensam Dalamall för nedlagda deponier. *					
Schaktmassor	17. Ta fram kommunal masshanteringsplan med utgångspunkt regional masshanteringsplan*. Hantering av värdefull matjord beaktas.	9	18	2025-2026	Gata- & Parkenheten	Vatten- & Återvinningsenheten Miljö- & Byggenheten
Byggmaterial	18. Skapa rutiner för att få en ökad mängd byggmaterial som lämnas till Dala Återbyggdepå eller liknande verksamhet.	3	2	2024-2025	Säterbostäder	Vatten- & Återvinningsenheten
Hushållens avfallshantering	19. Utred möjligheten för bostadsnära insamling av textilier vid Säterbostäders bostadshus.	2	7	2024	Säterbostäder	